

Udviklingshæmmede:
Spredt forskning, mangel på viden

10/2010

14. MAJ

ISSN 0105-5399

Ansvarshavende
Forbundsformand
Kirsten Nissen

Redaktion
Jens Nielsen (redaktør)
Kurt Ladefoged
Lone Marie Pedersen
Maria Rørbæk
Layout
Steven Leweson

Stillingsannoncer
Lene Jensen, Datagraf Auning AS,
Energivej 75, 8963 Auning
Tlf. 8795 5555,
fax 8795 5544
annoncer@datagraf.dk

Læserindlæg, artikler og
anmeldelser er ikke nødvendigvis
udtryk for redaktionens eller
organisationens mening.
Redaktionen påtager sig intet
ansvar for uopfordret indsendt stof.

Alle artikler i Socialpædagogen
kan desuden findes i arkivet på
www.socialpaedagogen.dk

Adresse
Socialpædagogen
Brolæggerstræde 9,
1211 København K
Tlf. 7248 6000
Åbningstid: mandag-onsdag 9-15,
torsdag 9-17, fredag 9-13
Telefax: 7248 6001
redaktionen@sl.dk
www.socialpaedagogen.dk

Abonnement
Abonnementspris 2010:
877,00 kr. inkl. moms (26 numre)
Løssalg: 39,00 kr. + porto

Tryk og produktion
Datagraf Auning AS

Oplag
42.518 i perioden
1.7.08-30.06.09

Redaktionen af 10/10
er afsluttet den 06.05.2010.

Deadline for læserbreve og
stillingsannoncer til 12/10,
der udkommer den 11. juni, er
mandag den 31. maj kl. 12.
Deadline for stillingsannoncer til
13/10 er den 14. juni kl. 12.
For tekstsiderannoncer er deadline
til 12/10 onsdag den 26. maj.

Forsideillustration:
Allan Stochholm

 Medlem af
Danske
Specialmedier

KOMMENTAR

Kun 2,5 procent af befolkningen bakker op om nedskæringer i den kommunale service som vejen ud af den økonomiske krise. Vi har altså befolkningen med os!

En klar melding kræver et klart svar

Af Kaj Skov Frederiksen
Forbundskasserer

FOTO: VIBEKE TOFT

Så er der meldt klart ud: Regeringen vil over de næste tre år bombe den offentlige sektor tilbage til fattigfirserne. KL vurderer, at regeringens sparekrav betyder, at vi i 2013 står tilbage med op til 16.000 færre kolleger på de kommunale arbejdspladser.

Regeringen begyndte med at annoncere nulvækst i de 'kommende par år'. Men i sidste uge faldt masken helt: Kommunerne skal reelt spare 13,5 milliarder kroner over de næste tre år.

Regeringens egne regnedrenge i Finansministeriet har beregnet, at blot for at følge med den ændrede alderssammensætning i befolkningen, skal der postes 4,5 milliarder kroner ind i den kommunale service til næste år. Og det er vel at mærke efter, at et faldende børnetal er trukket fra. Så al snakken om nulvækst er rent fup – der bliver tale om massive nedskæringer. Som faglig organisation tager vi skarpt afstand fra en politik, som betyder afskedigelser og forringelser af vores velfærd.

Socialpædagogernes forretningsudvalg har besluttet, at forbundet skal gå aktivt ind i et tværfagligt initiativ, der mobiliserer imod regeringens besparelser. For Socialpædagogerne har det været afgørende at signalere, at det ikke alene handler om forholdene for de offentligt ansatte. Forringelserne rammer alle samfundsgrupper – også de privatansatte. Besparelserne er både et angreb på velfærd, på brugerne af den offentlige sektor og på de offentligt ansattes arbejdsmiljø. Vi har samtidig lagt vægt på, at mobiliseringen er aktuell og fokuserer på at lægge størst muligt pres på forhandlingerne om den kommunale økonomi for 2011.

Vi er som socialpædagoger særligt udsatte, når spareknivene slibes ude i kommunerne. Det skyldes, at kommunalbestyrelserne har været vidne til stigende udgifter på vores arbejdsområder i de seneste år. Det vil mange lokale politikere gerne stoppe – også selvom det går ud over vores stadigt flere og stadigt mere sårbare brugere. Forretningsudvalget har derfor også nedsat en 'taskforce' i forbunds-huset, der nøje skal følge udviklingen i kommunerne.

Torsdag den 20. maj står ti faglige organisationer bag et stormøde for tillidsrepræsentanterne om nedskæringer i den offentlige sektor. Det sker i Messecenter Fredericia. De ti fagforbund, der tilsammen repræsenterer mere end en halv million medarbejdere i den offentlige sektor, vil på stormødet diskutere konsekvenserne af de kommende års besparelser på den offentlige velfærd.

En nylig meningsmåling fra Catinét viste, at kun 2,5 procent af befolkningen bakker op om nedskæringer i den kommunale service som vejen ud af den økonomiske krise. Vi har befolkningen med os! Regeringen har meldt klart ud. Nu skal vi give et klart svar.

INDHOLD

ILLUSTRATION: ALLAN STOCHHOLM

04 FORSKNING

De er en af samfundets mest udsatte grupper. Historisk set har de været holdt ude og gemt væk. Spærret inde under miserable vilkår indtil for ikke ret mange år siden. Nu er de udviklingshæmmede lovmæssigt sikret et ligeværdigt liv. Men hvad ved vi egentlig om forholdene for mennesker med udviklingshæmning? Alt for lidt, mener en række forskere, Socialpædagogen har talt med. Der mangler en samlet politik for handicapforskningen. En af dem, der har fordybet sig i de udviklingshæmmedes forhold, er Frank Bylov, der i sin doktordisputats ser nærmere på de enorme ændringer, der er sket for de udviklingshæmmede i det han kalder 'Den store løsladelse'.

- 04** Vi mangler viden om udviklingshæmmede
- 07** Overser sygdomme og skavanker
- 10** Den store løsladelse
- 12** Om hvordan et nej blev til
- 13** En langsom bevægelse

FOTO: LARS WITROCK/SCANPIA

16 ANBRAGTE UNGE

Næsten halvdelen af de teenagere, der anbringes uden for hjemmet oplever et sammenbrud i anbringelsen, og nu har SFI kigger nærmere på årsagerne. Og der viser sig et mønster: Det handler først og fremmest om 'systemfaktorer' som sagsbehandlerskift og økonomiske restriktioner. Og omvendt: de anbringelser, der lykkes, er kendetegnet af, at der styr på handleplanen og på inddragelsen af den unge.

- 16** Derfor brød Anjas anbringelse sammen
- 18** Få anbragte oplever tætte voksenrelationer
- 19** FAMILIEPLEJERE
Godt arbejde – mindre i løn
- 20** FAGBLADET PÅ FACEBOOK
- 21** VELFÆRDSPROTEST
Fagligt stormøde mod forringelser
- 21** DAGPENGE
Støjberg i clinch med a-kasserne
- 22** PENSIONS KASSEN
Delegerede glade for mikrolån
- 23** STUDIEPOLITIK
PLS skifter kurs
- 24** SYNSPUNKT
Er anbringelsesområdet blevet velfærdssamfundets gøgeunge?

FORSKNING

Vi mangler viden om udviklingshæmmede

Forholdene for mennesker med udviklingshæmning er underbelyst. Det mener en række danske og udenlandske forskere.

Af Lone Marie Pedersen, lmp@sl.dk og Maria Rørbæk, mrk@sl.dk. Illustration: Allan Stochholm

For lidt. For spredt. Og for ukoordineret. Sådan lød meldingen, da Fagbladet Socialpædagogen bad en række danske og udenlandske forskere vurdere, hvad vi ved om udviklingshæmning – og forholdene for mennesker med udviklingshæmning.

– Ud over den medicinske forskning er forskningen meget sparsom, konkluderer dr.pæd. Birgit Kirkebæk, der selv har bidraget med forskning i udviklingshæmmedes historie.

– Det er et forsømt område, siger professor Karl Elling Ellingsen fra Norge.

Som leder af Norges nationale kompetencecenter vedrørende udviklingshæmning, er det hans opgave at skaffe sig overblik over norsk og international forskning på området. Og der er mange sorte pletter.

– Samfundet bruger mange penge på tilbud til mennesker med udviklingshæmning, men der er ikke særlig meget viden om, hvad der virker og hvad der ikke virker. For eksempel er det hensigten, at mennesker med udviklingshæmning skal sikres muligheder for selvbestemmelse og deltagelse i samfundslivet, men vi ved ikke, hvad der skal til for at sikre det bedst muligt, siger han.

Spredt og ukoordineret

I Danmark er forskningen og vidensopsamlingen vedrørende udviklingshæmmedes forhold spredt og ukoordineret.

Hvor mange penge bliver der brugt? Og hvad er resultaterne? De spørgsmål, er der ingen, der kender svaret på.

– Jeg tror ikke, at der findes nogen, der har et samlet overblik, siger Søren Langager, der er lektor på Danmarks Pædagogiske Universitetsskole.

– Det gælder generelt for handicapforskningen i Danmark, at den er spredt og ukoordineret.

Ingen har et samlet overblik over, hvem der forsker i hvad, og der sker ingen koordineret prioritering, siger Jesper Holst, der også er lektor på Danmarks Pædagogiske Universitetsskole.

Her står han selv midt i et forskningsprojekt, der handler om it, kommunikation og mennesker med funktionsnedsættelser.

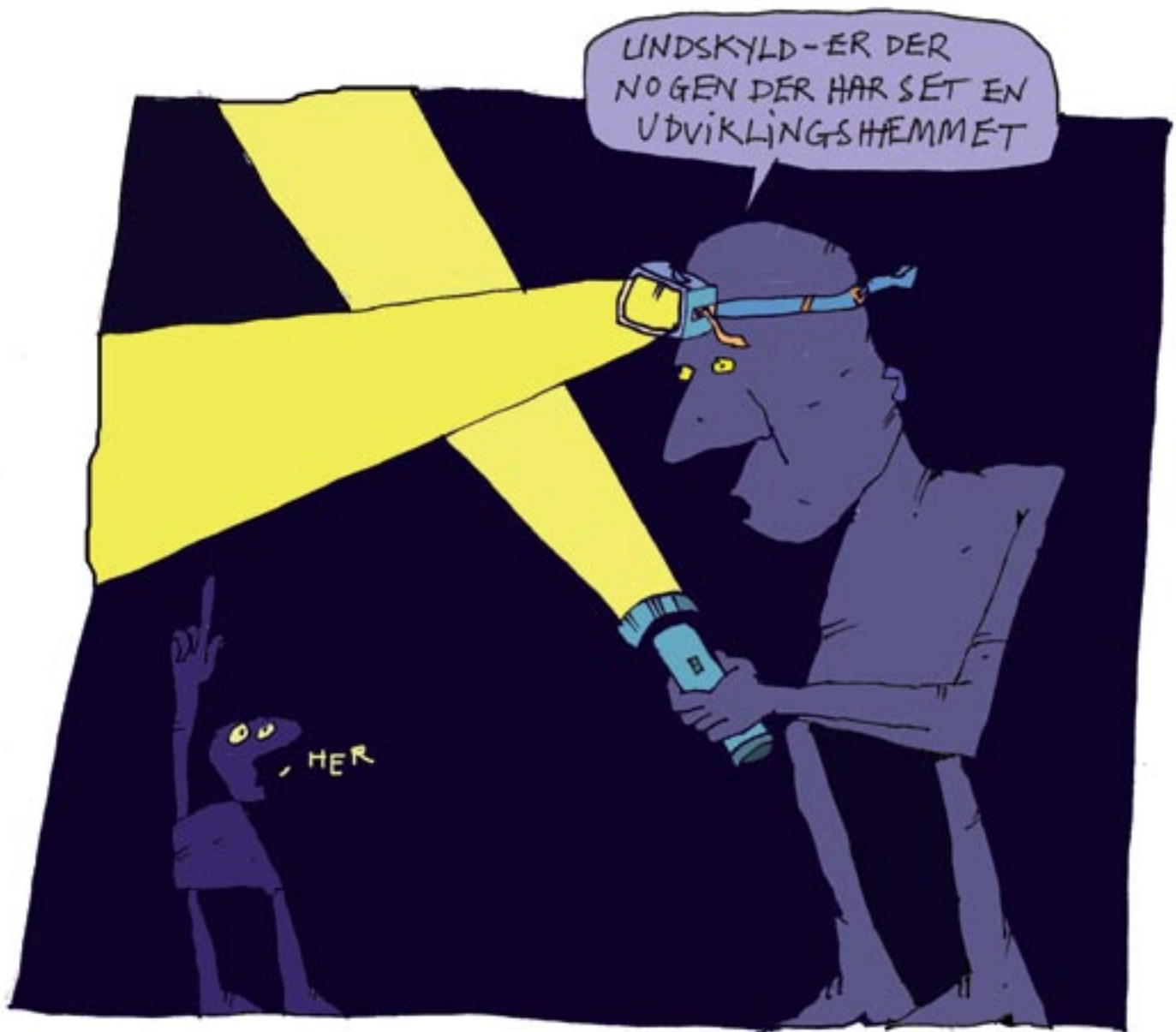
Universitetsskolen er kun en af flere institutioner, der af og til producerer viden om mennesker med udviklingshæmning, og de sidste år er der blandt andet kommet rapporter fra Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI), Anvendt Kommunal Forskning (AKF), Institut for menneskeret-tigheder samt forskellige videnscentre.

– Og så har Socialpædagogernes Landsforbund for eksempel også lavet en undersøgelse af boligforholdene på botilbudene. Der foregår lidt en hel masse forskellige steder, men vi mangler en samlet politik for handicapforskningen og et samlet forskningsmiljø, vurderer Jesper Holst.

Styret af enkeltpersoners interesser

Centerleder på Center for Grundskoleforskning på Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Niels Egelund, vurderer, at forskningen i høj grad er styret af enkeltpersoners interesse.

– Og derudover kan der også være nogle samfundsmæssige faktorer, der spiller ind på, hvad der bliver kanaliseret forskningsmidler til. Da man i begyndelsen af 1960'erne begyndte at forske i specialpædagogik, var der en ganske markant interesse for at forske i mennesker med

udviklingshæmning, men nu er interessen drejet over på andre specialpædagogiske områder. Blandt andet på grund af en øget forekomst af nye diagnoser. Nu er der mere forskning inden for ADHD, asperger og sociale og emotionelle problemstillinger, siger han.

At det tit er et spil om tilfældigheder, der afgør, hvad forskerne kaster lys på, kan lektor Søren Langager fra Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, bevidne.

En guldfugl kom forbi

Han har været leder af projektet 'Socialpædagogisk faglighed og voksne med psykisk/fysisk handicap', der på DPU's hjemmeside beskrives som 'den største samlede forskningsbaserede kortlægning af forholdene på landets bosteder efter servicelovens vedtagelse i 1998'.

– Når du går tilbage og ser på, hvordan projektet er blevet til, er det faktisk lidt tilfældigt. Der er tale om en knopskydning af selvstændige projekter, som vi efterfølgende kunne samle til et fælles hele, der gjorde det muligt samtidigt at udsende

fem rapporter om botilbud for udviklingshæmmede, fortæller han.

De selvstændige projekter bundede blandt andet i en henvendelse fra fagforeningen FOA, der ønskede en kortlægning af forholdene for en af deres faggrupper, nemlig omsorgsmedhjælperne. Fra Ballerup Kommune, der ville betale for organisationsudvikling og fra en antropolog, der søgte – og fik – penge fra Socialpædagogerne og BUPL's forskningsfond.

– Og så kom der det, vi kalder en guldfugl, en rigtig dygtig studerende, der valgte at lave en specialeafhandling, som kom med i projektet, fortæller Søren Langager.

Efterspørger samlet indsats

Flere forskere efterlyser en mere samlet og koordineret indsats. Ikke kun af forskningen vedrørende mennesker med udviklingshæmning, men af handicapforskningen generelt.

– Hvis der skal produceres mere viden, tror jeg, at det vil være rigtig godt, hvis der kom et mere sammenhængende forskningsmiljø og skete en

Samfundet bruger mange penge på tilbud til mennesker med udviklingshæmning, men der er ikke særlig meget viden om, hvad der virker og hvad der ikke virker

Professor Karl Elling Ellingsen

eller anden form for prioritering på området, vurderer Jesper Holst.

Inge Storgaard Bonfils, der er formand for den danske del af det nordiske netværk for handicapforskning, NNDR.dk, og netop er blevet ansat som forsknings- og uddannelseskonsulent på professionshøjskolen Metropol, er helt enig.

– Det ville være rigtig godt, hvis handicapforskningen i højere grad blev knyttet til universiteter og professionshøjskoler, så der for eksempel kom en forskningsforpligtelse på de uddannelsesinstitutioner, der uddanner socialpædagoger og andre, der arbejder med udviklingshæmmede og mennesker med funktionsnedsættelser i øvrigt, siger hun.

Spørgsmålet om, hvad der så mangler at blive forsket i, får forskerne til at tale hurtigt.

Deltagelsesmuligheder. Boligforhold. Dagligdagen. Identitet.

Sammenhængen mellem udviklingshæmning og psykiatriske diagnoser.

Omverdenens syn på mennesker med udviklingshæmning.

– For øjeblikket bliver der især iværksat undersøgelser, når en offentlig myndighed vil evaluere den ene eller den anden lov eller serviceydelse. Det vil være godt, hvis der i højere grad blev taget udgangspunkt i de udviklingshæmmedes perspektiv. Hvordan bliver mennesker med udviklingshæmning mødt i butikker og restauranter? Hvad mener udviklingshæmmede om den offentlige politik? Hvordan opleves mulighederne for at deltage i demokratiet? Det ved vi forsvindende lidt om, siger Inge Storgaard Bonfils.

Jesper Holst mener blandt meget andet, at der er et stort hul, når det gælder udviklingshæmmedes beskæftigelsessituation.

– Hvad er det rent faktisk, de bliver sat til at lave på de beskyttede værksteder? Hvad laver de på dagcentrene? Hvilke ideer ligger bag? Nogle kommer i job – hvorfor gør de det? Der er nok at tage fat på. ■

Eksempler på forskning

E-bøger om bo- og dagtilbud for voksne udviklingshæmmede

Danmarks Pædagogiske Universitet, Århus Universitet, udgav i september 2009 fem e-bøger om bo- og dagtilbud for voksne udviklingshæmmede.

Forfatterne er forskere tilknyttet projektet 'Socialpædagogisk faglighed og voksne med psykisk/fysisk handicap' under DPU's forskningsprogram 'Social- og specialpædagogik i inkluderende perspektiv'.

Der er tale om den største samlede forskningsbaserede kortlægning af forholdene på landets bosteder efter servicelovens vedtagelse i 1998.

Gratis download på www.dpu.dk/ssip/ebog

(Udviklingshæmmede) børns hverdag

Fra 2004 til 2007 lavede lektor Kim Rasmussen fra Roskilde Universitetscenter en kultursociologisk analyse af hverdagen for fire børn med Downs syndrom. Resultaterne blev i 2008 udgivet i bogen '(Udviklingshæmmede) børns hverdag', der udkom på Forlaget Klim.

I forordet beskrives formålet, som 'at følge nogle børns hverdag, at få beskrevet, hvordan deres hverdagsliv former sig, og kritisk at få reflekteret de samspil og samspilsbetingelser, der viser sig i hverdagen'.

Læs mere på www.kortlink.dk/7pha

Anbragte børn har ofte handicap eller er udviklingshæmmede

I 2008 offentliggjorde SFI, Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, rapporten 'Anbragte børns sundhed og skolegang. Udviklingen efter anbringelsesreformen'.

I pressemeddelelsen blev undersøgelsesresultaterne opsummeret således:

'Anbragte børn får i langt videre udstrækning end almindelige børn stillet en diagnose. De har ofte flere handicap og lider betydeligt hyppigere af børnepsykiatriske sygdomme, DAMP/ADHD eller er udviklingshæmmede.'

Læs mere på www.kortlink.dk/7phb

Overser sygdomme og skavanker

Nordmænd har kortlagt den sparsomme internationale forskning i udviklingshæmmedes helbred og sundhetstjek. De konkluderer, at udviklingshæmmede for sjældent kommer til læge – og at sygdomme og skavanker overses

Af Lone Marie Pedersen, lmp@sl.dk og Maria Rørbæk, mrk@sl.dk. Illustration: Allan Stochholm

Gud! Har Olav haft tandpine i to uger! Så er det nok derfor, han er begyndt at slå sig selv i hovedet... Sådanne aha-oplevelser har norske socialpædagoger fået, når de som følge af den norske sociallovgivning har bedt om en lægeerklæring.

Professor i sundhedsvidenskab og social omsorg, Karl Elling Ellingsen, forklarer:

– I Norge har vi en lov om magtanvendelse og fastholdelse, der kun omfatter mennesker, der er diagnosticerede som udviklingshæmmede. Når personalet ser sig nødsaget til at anvende magt overfor en selvskadende eller voldelig beboer på et botilbud, kan der derfor være behov for en

lægeundersøgelse med henblik på en diagnose – og så har lægen nogle gange opdaget, at beboeren havde alvorlige lidelser, som for eksempel forstoppelse eller tandpine, og at det var derfor, beboeren reagerede med at være voldelig eller selvskadende. Vedkommende kunne simpelthen ikke holde smerten ud, fortæller han.

Erfaringerne fra lægeundersøgelser i forbindelse med magtanvendelser er en af mange brikker, som Karl Elling Ellingsen og hans kollegaer har brugt til at stykke et billede sammen af, at udviklingshæmmedes helbredsproblemer alt for ofte bliver overset.

Nogle går rundt med smerter, hovedpine eller nedsat syn, uden at det bliver opdaget.

De udviklingshæmmede kan ikke altid sige det selv – og omgivelserne registrerer det ikke.

– Vi er meget bekymrede for, at mennesker med udviklingshæmning ikke får den lægehjælp, de har behov for, siger Karl Elling Ellingsen.

Mangler viden

Karl Elling Ellingsen er leder af Norges nationale kompetencemiljø vedrørende udviklingshæmning, NAKU. Centrets formål er at samle norsk og international viden om udviklingshæmning – og omsætte den til praksis i blandt andet botilbudene.

Fakta om NAKU

Nationalt Kompetencemiljø vedrørende Udviklingshæmning ligger i Trondhjem i Norge.

Centeret blev oprettet som forsøg i 2006 og gjort permanent fra 2010.

Hovedopgaven er at udvikle det faglige grundlag for at skabe gode levevilkår for udviklingshæmmede, og hovedmålgruppen er kommunalt ansatte. Kompetencemiljøet skal bidrage til at kommunalt ansatte kan drage nytte af erfaringer i

andre kommuner, af faglig vejledning i netværk og af forskning og fagudvikling på universiteter og andre læreanstalter.

Kompetencemiljøet er ved at opbygge en kundskabsbank på hjemmesiden, der samler viden om mennesker med udviklingshæmning. Der er også en læringsportal med foreløbig to internet-baserede undervisningsprogrammer.

Kompetencemiljøet har syv ansatte, hvoraf nogle er på deltid.

Grundbudgettet ligger fast på seks millioner norske kroner pr. år, men med forskellige tillægsbevillinger er det i praksis kommet op på omkring 10-12 millioner norske kroner pr. år. Midlerne finansieres af den norske stat.

Læs mere om centeret på www.naku.no

Læs rapporten 'Helseopfølgning av personer med utviklingshemning' via www.kortlink.dk/7pfr og prøv e-læringsprogrammet via www.kortlink.dk/7pg8

Beboeren reagerede ved at være voldelig eller selvskadende. Vedkommende kunne simpelt hen ikke holde smerten ud

Professor Karl Elling Ellingsen

Centret har eksisteret siden 2006, og et af de første projekter handler om sundhedsopfølgning – altså hvorvidt helbredsproblemer bliver opdaget, og hvordan der bliver fulgt op på dem.

– Det er det projekt, vi er kommet længst med – og som samtidig illustrerer, hvordan NAKU arbejder, fortæller Karl Elling Ellingsen.

Første skridt var at kortlægge den norske og internationale viden, der var på området – og den var langt mindre end Karl Elling Ellingsen kunne ønske.

– Når det gælder forskning i udviklingshæmmedes sundhed, er problemet det samme som i anden forskning vedrørende gruppen: Der er ikke særlig meget af den, siger han.

Selv om NAKU gennemtrawlede al international forskning, lykkedes det ikke at finde et entydigt svar på spørgsmålet om, hvorvidt mennesker med udviklingshæmning får den lægehjælp, de har behov for – for det er der ikke nogen, der har undersøgt.

– Ingen har undersøgt, hvordan de omkring 20.000 nordmænd, der er diagnosticerede som

udviklingshæmmede, bruger sundhedssystemet. Der er for eksempel ingen tal for, hvor ofte de går til lægen – og derfor heller ingen tal for, om det er mere eller mindre end resten af befolkningen, siger Karl Elling Ellingsen.

Spredte forskningsresultater

I stedet fandt NAKU en masse mindre og spredte forskningsresultater fra hele verden. En dansk undersøgelse fra 1998 viste for eksempel, at mange mennesker med udviklingshæmning har nedsat syn uden at få briller – simpelthen fordi, det ikke bliver opdaget. En norsk undersøgelse fra 1990'erne gennemgik lægejournalerne fra omkring 50 mennesker med udviklingshæmning.

– Det viste sig, at der stort set ingenting stod om ondt i maven, ondt i hovedet, træthed og andre symptomer, som mange mennesker oplever i løbet af et år, og som man kan finde i vældig mange andre lægejournaler. På den baggrund kan man med ret stor sikkerhed konkludere, at mange udviklingshæmmedes sygdomme først bliver registreret, når de begynder at blive alvorlige – det

Forskning i Norden

I Norge foregår forskningen i forholdene for mennesker med udviklingshæmning på mange forskellige universiteter og professionshøjskoler. Der er mere end 50 forskere, der af og til forsker i udviklingshæmning i relation til så forskellige emner som medicin/neurologi, jura, aldring, adfærd og psykologi. Nationalt Kompetencemiljø vedrørende Udviklingshæmning, NAKU, forsøger at samle resultaterne og danne et forskernetværk. *Kilde: Professor Karl Elling Ellingsen*

I Sverige er forskningen også spredt på mange forskellige institutioner. På alle større universiteter findes et Center for handicapforskning, der samler forskningsresultater fra universitetets

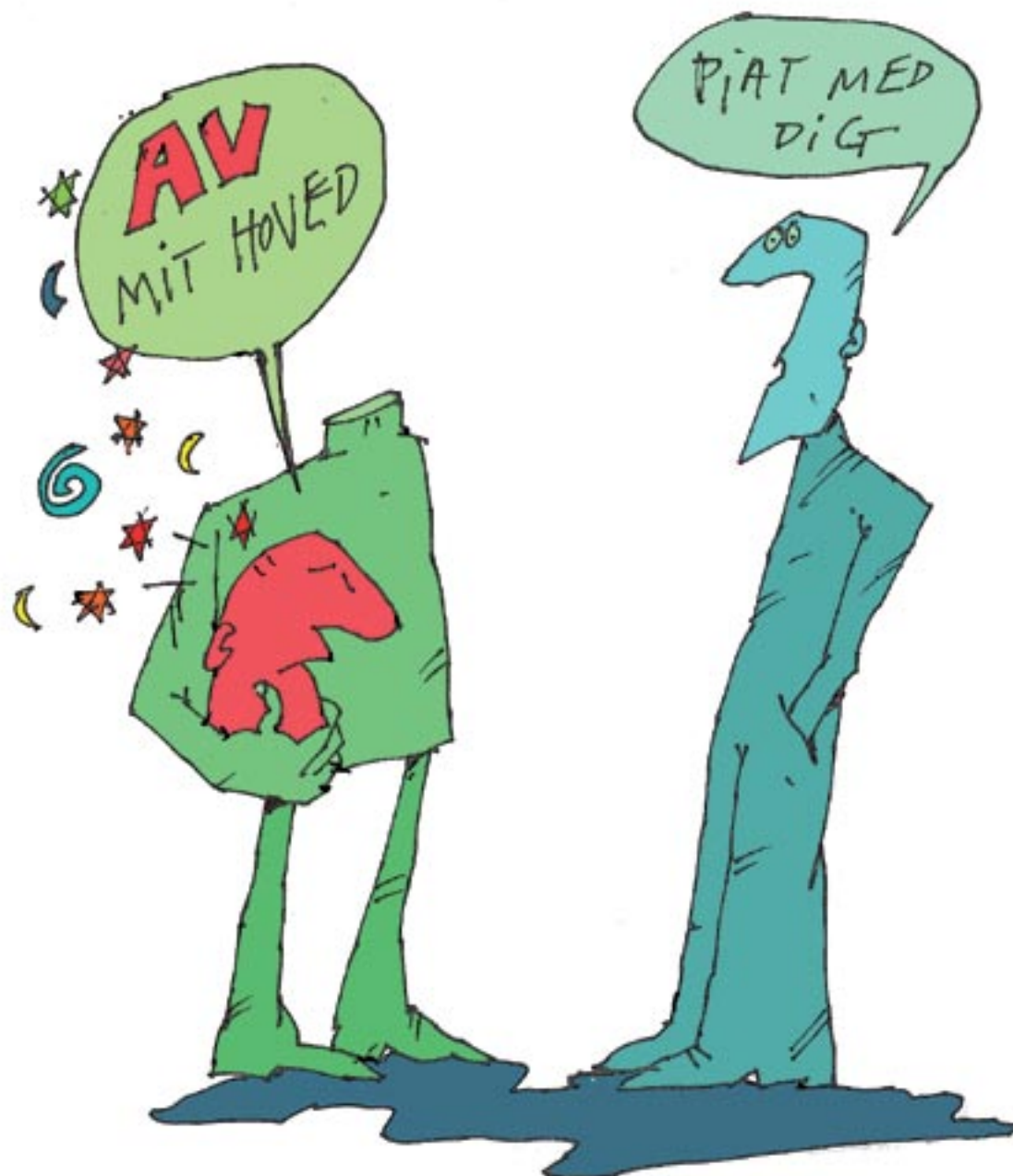
forskellige institutter. Der findes et nationalt netværk for forskning i funktionsnedsættelser og handicap, der især henvender sig til forskere på universiteter og professionshøjskoler. Læs mere på www.kortlink.dk/7pgg. Netværket udgiver tidsskriftet 'Forskning om funktionshinder pågår,' der forsøger at samle aktuelle resultater af den svenske forskning. Læs mere på www.kortlink.dk/7pgk. Der sker ikke en særskilt vidensopsamling vedrørende udviklingshæmning. *Kilde: Professor Mårten Söder*

I Island er forskningen også spredt, og ingen institution har til opgave at samle ny viden vedrørende forholdene for mennesker med udviklingshæmning. Der

findes et lille center for forskning i handicapstudier på Islands Universitet, men det samler ikke al islandsk forskning i emnet. Læs mere om centeret via kortlink.dk/7pgr (Siden er oversat fra islandsk via google.translate) *Kilde: Lektor Hanna Björg Sigurjónsdóttir*

I Danmark er forskningen spredt og ukoordineret. Ingen har et samlet overblik. Læs mere i artiklen: 'Vi mangler viden om udviklingshæmmede'.

Handicapforskere fra hele **Norden** arbejder sammen i Nordic Network on Disability Research med hjemmesiden www.nndr.no. Der er også et nationalt, dansk netværk under NNDR.

bliver simpelt hen ikke opdaget i begyndelsen af sygdomsforløbet, siger Karl Elling Ellingsen.

Og så pegede erfaringerne fra lægeerklæringerne i forbindelse med magtanvendelser som sagt også på, at helbredsproblemerne bliver overset.

På baggrund af kortlægningen skrev NAKU rapporten 'Helseopfølgning av personer med utviklingshemning'. Her påpegede NAKU problemerne – og kom med en række forslag til løsninger.

– Vi anbefalede blandt andet, at der bliver iværksat mere forskning – og vi foreslog, at de praktiserende læger skal gøre en større indsats for systematisk at følge op på udviklingshæmmedes sundhedstilstand, siger Karl Elling Ellingsen.

NAKU anbefalede også en kompetenceudvikling af blandt andre de socialpædagoger, der arbejder med udviklingshæmmede – og NAKU er

nu ved at afprøve et e-læringsprogram, der blandt andet skal gøre socialpædagogerne bedre til at vurdere, hvornår de skal ringe til lægen.

E-læringsprogrammet er bygget op med tekster, opgaver og videoklip, som personalet via internettet kan arbejde med i løbet af et lille kursusforløb på maksimalt ti timer. Der er også lavet et undervisningsprogram, der henvender sig direkte til mennesker med udviklingshæmning.

På NAKUs hjemmeside anbefaler Norges sundheds- og omsorgsminister, Anne-Grete Strøm-Erichsen, at alle Norges kommuner tager programmet i brug.

Sidste skridt i projektet bliver så at vurdere, om e-læringsprogrammet virker. Bliver det brugt? Nyttet det med så kort et kursus? Eller skal der meget mere til? Og hvilken effekt får det for beboernes sundhed? ■

Den store løsladelse

Socialpædagogikken er både en hjælp for de udviklingshæmmede til at opnå reel selvbestemmelse og står samtidig også i vejen for frigørelsen, viser kommende doktordisputats

Af Lone Marie Pedersen, lmp@sl.dk og Maria Rørbæk, mrk@sl.dk. Illustration: Allan Stochholm

Det er som med den scene, der er i alle Olsen-banden-filmene, hvor Egon kommer ud gennem fængslets port. Vi sidder og tænker: 'hvad finder han nu på?'

Samme spørgsmål kan man flytte over på de udviklingshæmmede: Hvad fandt de på, da murene omkring de store centralinstitutioner blev brudt ned, og de fik deres frihed og ret til egen bolig?

Det skete for 30 år siden.

Men vi ved ikke, hvad de gjorde!

Siden Statens Åndssvageforsorg blev udlagt til amterne i 1980 og de udviklingshæmmede fik egen bolig, har det ikke skortet på både faglige og politiske debatter om, hvordan miljøet omkring de udviklingshæmmede skal være, så det støtter dem bedst muligt i en hverdag med selvbestemmelse.

Debatten har i alle årene kørt uden at man reelt har vidst, hvordan de udviklingshæmmede klarede den frihed, som udlægningen gav dem.

Men nu får vi et svar.

Cand.pæd.pæd. Frank Bylov forsvarer senere på året sin doktordisputats: 'Den store løsladelse – en kulturhistorisk beretning om empowermentbevægelserne blandt udviklingshæmmede 1980-95'.

Han har undersøgt, hvad de udviklingshæmmede gjorde, da de blev det, han kalder løsladt, og en af hovedpointerne i hans disputats er, at takket være socialpædagogisk støtte fik de udviklingshæmmede mulighed for at udfolde sig under de frie forhold, som udlægningen havde givet dem.

Bagsiden af pædagogikken

Men desværre er det også den selvsamme pædagogik, der står i vejen for, at de kan opnå reel frigørelse, forklarer Frank Bylov, der til daglig er lektor på UC-Syddanmark.

– Det er sådan, at der er noget bestemt i pædagogikken, der helst skal ske, og noget andet, der ikke skal ske. Noget der er bedre end andet, og som er forskelligt, afhængig af om det for eksempel er et bosted eller en undervisningssituation, siger han.

– Pædagogikken er ikke en neutral iagttagelse.

Den er altid retningsorienteret mod det bedre.

Problemet er bare, at den viden, som styrer handlingen, oftest er tavs og rutinebåret. Derfor bliver den heller ikke problematiseret eller kommunikeret og stillet til rådighed, som noget der kunne bane vejen for de udviklingshæmmede, siger Frank Bylov.

– Pædagogikken kommer således til at virke som en barriere mod de udviklingshæmmedes selvstændighed, fordi den sjældent standser op og spørger, kan du selv gå resten af vejen? Kan du selv overtage ansvaret for din udvikling.

Bryd pædagogreservatet

De udviklingshæmmede reagerede mod den pædagogiske støtte ved at organisere sig i bevægelser. De opretter deres egen organisation ULF (Udviklingshæmmedes Landsforbund), forklarer Bylov.

– Den måde, pædagogikken forstår frigørelsen på, er ikke nødvendigvis den samme, som den måde, bevægelserne forstår den på, og pædagogikken kan derfor ofte blive omklamrende, siger han og fortsætter:

– Pædagogikken er god til at få folk til at gå i gang på scenen, som det var tilfældet med de tidlige bevægelser, for eksempel idræts- og musikfestivaler. Men den er ikke god til at give slip på iscenesætterrollen, siger Bylov.

Han fortæller, at pædagogikken bygger et reservat, hvorfra det er svært for de udviklingshæmmede at frigøre sig.

– Hvis det var meningen, at folk skulle ud af reservatet, skulle man have markeret udgangene noget tydeligere, siger han.

Bylov er godt klar over, at han med sin forskning anfægter noget kontroversielt, men mange års undervisning af socialpædagoger på diplom- og masteruddannelsen har også overbevist ham om, at:

– Langt de fleste pædagoger, jeg har mødt, er stærke nok til at tage den udfordring op og nedbryde pædagogreservaterne, siger han.

Pædagogikken skal kunne forhandle sin egen rolle med brugerne

Frank Bylov

Han opfordrer socialpædagerne til at tage deres tavse kundskaber frem i lyset.

– Socialpædagogikken er jo ikke en viden, der er opstået i en Freudiansk underbevidsthed. Den er skabt i dygtighed, og netop derfor burde det være nemt at tage den frem, så man får en pæda-

gogik, der også kan se sig selv udefra. Og som kan forhandle med brugerne om, hvor højt muren om reservatet skal være i dag, og skal der for eksempel være flere udgange i morgen?

– Pædagogikken skal kunne forhandle sin egen rolle med brugerne, siger Frank Bylov. ■

Årene efter oplever man, at udviklingshæmmede, både individuelt og i grupper, tager mere og mere afstand fra den tildelte rolle som servicemodtager

Frank Bylov

Om hvordan et nej blev til

Udviklingshæmmede vil selv være aktive og ikke kun modtage service, viser en ny forskning

Af Lone Marie Pedersen, lmp@sl.dk og Maria Rørbæk, mrk@sl.dk. Illustration: Allan Stochholm

Senere på året skal cand.pæd.pæd. Frank Bylov forsvare sin doktordisputats 'Den store løsladelse – en kulturhistorisk beretning om empowermentbevægelserne blandt unge udviklingshæmmede 1980-95'.

Titlen skal lede tankerne hen på den i Bylovs optik 'store mester', den fransk filosof Michel Foucault (1926-84) og hans ideer om 'den store indespærring'.

– Det interessante ved løsladelsen er skridtet ud af fængslets port, og hvad du herefter finder på, siger Frank Bylov.

I sin doktordisputats beskæftiger han sig med, hvad der skete, da de udviklingshæmmede blev 'løsladt' fra de store centralinstitutioner i forbindelse med, at Statens Åndssvageforsorg i 1980 blev udlagt til amterne, og de udviklingshæmmede fik deres egen bolig.

– Det viste sig at gå helt anderledes end alle de planer, som løsladerne havde lagt. Alle var enige om, at det nye beskyttede liv med tilrettelagt fritid, beskyttet beskæftigelse og beskyttede boliger i bofællesskaber var det rigtige, siger han.

– Årene efter oplever man, at udviklingshæmmede, både individuelt og i grupper, tager mere og mere afstand fra den tildelte rolle som service-

modtager. I stedet arbejder de sig over tid hen mod langt mere aktive og myndige roller, siger Frank Bylov.

– Jeg kalder det for empowermentbevægelser.

Empowerment er her forstået som afmagtens omslag til modmagt, hvor udviklingshæmmede sætter sig til modværge og finder et modspil.

Tre generationer

Disputatsen er skrevet som en kulturhistorisk beretning om, hvordan bevægelserne er opstået og har udviklet sig.

– Den kan ses som et bidrag til pædagogisk teori, fordi den belyser, hvordan bevægelserne paradoksalt opstår og udvikler sig både på grund af pædagogikken og på trods af den, siger Frank Bylov.

Han deler sin forskningsperiode op i tre generationsbevægelser, hvor den første er karakteriseret ved, at aktiviteterne bliver tilrettelagt for de udviklingshæmmede.

I anden generationsbevægelse bliver aktiviteterne udviklet sammen med de udviklingshæmmede.

Den tredje generation er karakteriseret som aktiviteter, der er besluttet af udviklingshæmmede, som for eksempel i ULF (Udviklingshæmmedes Landsforbund).

Bylovs forskning bygger blandt andet på indsamlet data fra skriftlige kilder, for eksempel organisations- og fagtidsskrifter. Han har således gennemløjet 20 årgange af fagbladet Socialpædagogen. Materialet er suppleret med interviews med blandt andre udviklingshæmmede og socialpædagoger. ■

En langsom bevægelse

Det tog 15 år for de udviklingshæmmede at formulere en modstand. Forsker har fulgt med hele vejen

Af Lone Marie Pedersen, lmp@sl.dk og Maria Rørbæk, mrk@sl.dk. Illustration: Allan Stochholm

Det er en erfaren mand, der om kort tid skal forsvare sin doktordisputats om 'Den store løsladelse – en kulturhistorisk beretning om empowermentbevægelserne blandt udviklingshæmmede i 1980-95'. Cand.pæd.pæd. Frank Bylov (63 år) har både en lang praktisk erfaring med udviklingshæmmede som lærer, skoleleder og frivillig i Udviklingshæmmedes Landsforbund (ULF) og en tung teoretisk baggrund. Endelig har han en personlig interesse for bevægelser og har hele livet været aktiv i flere af dem.

Da han i 1970 stod med sin lærereksamen, 23 år gammel, var det oprindeligt hans plan at læse videre til cand.pæd., men først skulle han nå at

at give dem hver især individuel fysisk træning, arrangerede vi idræt, hvor eleverne selv kunne deltage aktivt. Desuden rummede idræt også et socialt element, hvor de mødte andre, de kunne konkurrere med, siger Frank Bylov.

Næste skridt blev, at specialskolerne arrangerede landsdækkende idrætsstævner, hvor udviklingshæmmede også kunne mødes med andre uden for deres egen skole. Det første landsidrætsstævne blev afviklet i 1983.

– Der deltog 600. Og det var første gang, man samlede så mange udviklingshæmmede om noget, der var sjovt, og hvor alle havde en aktiv rolle at spille. Tænk, man kunne blive én som vandt! Være en helt ligesom Ole Olsen! (tidligere verdensmester i speedway, *red.*), siger Frank Bylov.

– Man kunne møde nogen, som var ligesom en selv. Udveksle erfaringer og måske danse med en sød pige.

På den specialskole, hvor Frank Bylov var leder, var han med til at danne en idrætsklub for eleverne, og i sin fritid var han træner for klubbens hockeyhold. Et år blev holdet Danmarks mester.

Tænk, man kunne blive én som vandt! Være en helt ligesom Ole Olsen, den danske verdensmester i speedway

Frank Bylov

reformere folkeskolen. Ene mand. Det lykkedes ikke. Måske fordi han ret hurtigt indså, at hans lærergerning lå uden for det etablerede skolesystem.

Efter et barselsvikariat på en træningsskole (skole for udviklingshæmmede), var han blevet så bidt af lærerarbejdet med den gruppe elever, at han opgav folkeskolen for altid. Og besluttede sig for at vente med at læse videre.

– Studierne løb jo ingen steder, siger Frank Bylov.

I de efterfølgende 24 år var han lærer og senere skoleleder for unge udviklingshæmmede.

– Vi havde ikke mange penge til specialundervisningen, men den var ikke desto mindre et stort eksperimentarium for frigørelse. I stedet for

– For mig var det interessant at trække hockeyholdet ud af den almindelige undervisning og gøre trænerjobbet til en fritidsaktivitet. Det gav et andet frirum, hvor jeg ikke skulle have fokus på læringsdelen, siger han.

Et par år efter de første idrætsstævner taler en gruppe lærere sammen om, at når det kan lykkes at lave idrætsstævner, så må man også kunne gøre det med andre ting. Og den første musikfestival – Mongo Punk – blev afviklet i Hjørring i 1985. I kølvandet heraf er der senere opstået adskillige musik- og teaterfestivaler med Sølund Festival som den største.

– Festivalerne viste sig at være ekstremt mobiliserende for mange udviklingshæmmede. Der

De møder en kritikløs anerkendelse fra omgivelserne og bliver ikke udfordret til at blive mere præcise om oprørets og modmagts erfaring

Frank Bylov

sker meget hurtigt det, at de ting, som var skabt af specialskolerne, også vokser ud i det socialpædagogiske arbejde på bostederne og de beskyttede værksteder, siger Frank Bylov.

Perioden kalder han for den første generationsbevægelse, som er kendetegnet ved, at nogen tilrettelægger aktiviteter for udviklingshæmmede.

På vej mod selvstændighed

Anden generationsbevægelse, hvor aktiviteterne bliver arrangeret i samarbejde med de udviklingshæmmede, begyndte i 1987.

Daværende LEV-formand John Møller ringede til Bylov og spurgte, om han vil være med til at arrangere en kulturkonference.

Formålet med konferencen var at finde frem til, hvordan udviklingshæmmede bedst kunne varetage egne interesser, siger Frank Bylov.

I de næste 10 år blev der arrangeret kulturkonferencer, og de udviklingshæmmede overtog mere og mere af arrangementet og undervejs blev det ændret til at være en kulturbevægelse.

I begyndelsen var ikke-udviklingshæmmede med i kulturbevægelsen, men i 1994 trak Frank Bylov sig som den sidste ud af arbejdet, og bevægelsen ledes nu udelukkende af udviklingshæmmede.

– Bevægelsen er mere politiserende end musikfestivalerne, og erfaringerne bliver italesat på en anden måde, siger Frank Bylov.

Den klare forskel mellem musikfestivalerne og kulturbevægelsen finder man i den måde, oplevelserne blev fortalt på, fortæller han.

– Konceptet for, hvordan den udviklingshæmmede fortæller om sine festivaloplevelser, ligger fast fra starten og forløber nogenlunde sådan:

Pædagogen: 'Var du til fest'

Udviklingshæmmede: 'ja'

'Var det sjovt'

'Ja'

'Dansede du med en sød pige?'

'Ja'.

Begge parter ved, hvad man kan forvente af hinanden. Det er en god og tryk relation, men den er også indelukket, fortæller Frank Bylov.

– Det beskyttede rum producerer meget sine egne cirkler, hvor man bekræfter hinanden i, hvad man ved. Prisen for beskyttelse er, at den er lukket. Modsat i kulturbevægelsen, hvor de udviklingshæmmede selv begyndte at lukke op for samtalen over for hinanden, siger Frank Bylov.

Ulven kommer

I kulturbevægelsen er der efterhånden blevet skabt en elite blandt de udviklingshæm-

mede, hvor det er svært for nye at komme ind. En ulmende utilfredshed begynder. De erfarne var trætte af altid at skulle starte forfra, og de nye var skræmte af erfarne.

– Det er et dilemma, man også kender fra andre græsrodsbevægelser, siger Frank Bylov.

– Når der hele tiden er nye, er det svært at beslutte projekter, som skal række fremefter. Bevægelsen bliver ofte stemningsbåret i stedet for strategisk.

Kulturbevægelsen bliver nedtonet. Og i 1993 dannede de udviklingshæmmede deres egen organisation ULF, Udviklingshæmmedes Landsforbund. Navnet skal associere til: 'Ulven kommer' eller 'Ulven er løs'.

– Hermed er tredje generationsbevægelse født, siger Frank Bylov.

Den er karakteriseret ved, at aktiviteterne er besluttet af de udviklingshæmmede.

– Det giver mange oplevelser, men det er også utrygt. Hvordan skal jeg tale? Hvor tør jeg mene noget, og modstanden kommer til at koste noget, siger Frank Bylov.

– ULF organiserer sig ikke i et tomt land. Det sker i et land fyldt med organisationer, og nogle af lærerne, forældrene og socialpædagogerne opfatter ULF som en konkurrent. Der opstår derfor en usikkerhed om, hvem fjenden er, og hvem der er alliancepartnere, siger Frank Bylov.

Får ikke modstand

Den måde, de udviklingshæmmede siger nej på er anderledes end i andre bevægelser, forklarer Frank Bylov.

– Det særlige er, at det er sket så utrolig langsomt, at afmagt bliver til modmagt. De har brugt 15 år på at artikuler sig. Til sammenligning kan man tænke på, hvor hurtigt det gik med at formulere sig i den feministiske bevægelse, siger Frank Bylov.

Han beskriver i sin doktordisputats de erfaringer, som de udviklingshæmmede måtte igennem, for at nå frem til selvorganisering.

– ULF er på en måde meget stærk, fordi ledelsen består af ekstremt erfarne folk i selvorganisering og selvpolitisering. Men samtidig er organisationen også meget svag, fordi de ikke er blevet udfordret på erfaringerne. De er aldrig blevet presset til at sætte ord på deres erfaringer, og dermed er de heller ikke trænet i at udfolde deres viden. De har svært ved at undervise de nye unge og får derfor heller ikke oplært nogen til at tage over, når de erfarne engang trækker sig, siger Frank Bylov.

Den manglende modstand møder ULF for eksempel, når de er til møder og konferencer med

Hvilke emner vedrørende mennesker med udviklingshæmning mener du, der skal forskes i?

Oplever du i dit arbejde som socialpædagog, at der er situationer, hvor du mangler viden? Om hvad?

Kan du nikke genkendende til Frank Bylovs pointe om, at de udviklingshæmmedes frigørelse både sker på grund af – og på trods af – pædagogikken?

Deltag i debatten på www.socialpaedagogen.dk

Socialpædagerne, LEV, SUS og andre samarbejdspartnere, siger Frank Bylov.

– De møder en kritikløs anerkendelse fra omgivelserne og bliver ikke udfordret til at blive mere præcise om oprørets og modmagts erfaring. Og derfor har de også svært ved at give deres erfaringer videre. De får ikke modspil, siger han.

Derfor er hans råd til ULF, at de skal søge kontakt med deres søsterorganisationer i andre lande.

– Der findes i eksempelvis England og Norge bevægelser, som ULF kan sammenligne sig med. De skal tage udenlands for at få nye erfaringer og for at blive tvunget til at sætte ord på, hvad det er de gør, siger Frank Bylov. ■

ANBRAGTE UNGE

Derfor brød Anjas anbringelse sammen

Knap halvdelen af de teenagere, der anbringes udenfor hjemmet, oplever et sammenbrud i anbringelsen. SFI har undersøgt hvorfor

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

Arkivfoto: Lars Wittrock / Scanpix

Jeg glemmer aldrig de øjne. Jeg synes aldrig, jeg har set nogen øjne med så dyb en sorg, når jeg kiggede ind i dem

Ulrik, forstander

Trægelænderet måtte skiftes ud med et jerngelænder. Ellers sparkede Anja tremmerne ud, hver gang der blev sat nye i. Den privatejede institution Gavnso Huse fik virkelig sin sag for med den meget omsorgssvigtede pige, Anja, der kom til institutionen som 11-årig.

– Hun var meget voldsom. Jeg vil næsten sige, at vi ikke har haft nogen drenge, der var så voldsomt udadreagerende, som hun, selv om vi har haft mange drenge, som var dårligere. Hun var som en vildkat. Når vi åbnede døren, kunne hun finde på at springe på os – så hun havde det rigtig skidt, fortæller forstanderen Ulrik.

I løbet af de to år, hvor Anja boede på Gavnso Huse, begyndte hun langsomt at få en relation til Ulrik.

Afslag på satellitprojekt

– Hun har aldrig været så tæt på en voksen på en gode måde, som hun var her, for hver gang hun

var i konflikt, var vi nødt til at holde hende. Og det var altid mig, der sad og holdt hende. Det var flere gange om dagen. Når hun så var faldet til ro, så – jeg glemmer aldrig de øjne. Jeg synes aldrig, jeg har set nogen øjne med så dyb en sorg, når jeg kiggede ind i dem, fortæller Ulrik.

Gang på gang bad forstanderparret kommunen om at få tilført flere ressourcer til arbejdet med Anja. De foreslog blandt andet et satellitprojekt, hvor Anja kunne være alene med en pædagog meget af tiden, men de fik afslag.

Til sidst kastede forstanderparret håndklædet i ringen

– Vi havde ikke ressourcer til, at der gik en person af til Anja. Vi havde også seks andre børn, og de havde jo lige så meget brug for voksenkontakt, som Anja havde, siger forstanderen Kirsten.

Forstanderparret fik lavet en test af Anja og beskrev hendes vanskeligheder i håb om, at hun kunne komme et sted hen, hvor der var ressourcer til at tackle hende. Men kommunen valgte at flytte Anja til en endnu større institution med endnu færre pædagogressourcer, og her brød anbringelsen sammen efter kun to måneder. Herefter oplevede Anja gang på gang på gang, at anbringelserne brød sammen. I alt har hun boet på elleve forskellige institutioner og plejefamilier – blandt andet har hun været i pleje hos en tante, som hun havde en god relation til inden anbringelsen – og som hun i dag helt har mistet kontakten til, blandt andet fordi hun endte med at slå tanten.

Et mønster i sammenbrudene

Anjas historie bliver oprullet i en ny rapport fra SFI, Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, der bærer titlen 'Sammenbrud i anbringelser af unge. Erfaringer, forklaringer og årsagerne bag'.

Her har forskerteamet dykket ned i Anjas og ni andre unges anbringelseshistorier. De har både lavet dybdegående interviews med de unge og nogle af de professionelle, der har været omkring dem, som for eksempel sagsbehandlere og socialpædagoger.

Om Anja konkluderer forskerne blandt andet: 'Forvaltningen gennemførte nogle økonomisk

Diskuter dilemmaet på facebook

Økonomi og omsorgssvigt – hvornår bør man sige fra?

Gjorde Ulrik og Kirsten det rigtige? Hvad skulle de ellers have gjort? Burde de have beholdt Anja? Skulle de have kæmpet hendes sag? Hvordan?

Deltag i debatten på facebook / se hvordan på www.sl.dk/facebook

betingede prioriteringer, som fik alvorlig negativ indflydelse på hendes anbringelsesforløb'.

Forskerne har også lavet en spørgeskemaundersøgelse vedrørende i alt 227 teenagere (13-18-årige), der blev anbragt i 2004.

Bagefter har de analyseret interviews og spørgeskemaer for at finde et mønster. Hvad er fællestrækkene for de anbringelser, der bryder sammen – og for dem, der fortsætter?

Sandsynligheden for en stabil anbringelse er kun en lille smule større end risikoen for et sammenbrud. 44 procent af de anbragte i undersøgelsen oplevede nemlig et sammenbrud i anbringelsen – en eller flere gange.

Programleder Tine Egelund, der har været med til lave undersøgelsen, synes, at 44 procent er et højt tal.

– Det er paradoksalt, at selvom formålet med at anbringe en ung uden for hjemmet ofte er et ønske om at skabe større stabilitet i de unges liv, så fortsætter ustabiliteten tit under anbringelsesforløbet, siger hun.

Mønster i sammenbrudene

Når den enkelte anbringelse bryder sammen, vil der ofte være en tendens til at søge årsagerne hos enkeltpersonerne – så man i Anjas tilfælde tænker, at det gik galt, fordi Anja var så voldelig. Men når forskerne lægger alle brikkerne sammen, kan de også se et mønster, der går på tværs af de individuelle historier. I rapportens resumé konkluderer forskerne sådan:

– De faktorer, som ud fra spørgeskemaundersøgelsen kan påvises at øge risikoen for sammen-

brud, er først og fremmest 'systemfaktorer'. Det drejer sig dels om sagsbehandlerskift; det vil sige, at den unge har haft to eller flere sagsbehandlere i anbringelsesforløbet; dels om finansielle restriktioner i kommunen, det vil sige, at sagsbehandlere har tilkendegivet, at det er vanskeligt at finde optimale anbringelsessteder på grund af økonomiske restriktioner. De forhold, der omvendt har signifikant sammenhæng med stabilitet i anbringelsen, må også betegnes som 'systemfaktorer': At der er udarbejdet en handleplan, at forvaltningen har sikret sig, at den unge er enig i anbringelsen, og at den unge forud for anbringelsen har været placeret i aflastning, skriver de.

Derudover har det også stor betydning, om den unge i begyndelsen af anbringelsen havde mange eller få følelsesmæssige vanskeligheder.

Socialpædagogens næstformand, Benny Andersen, finder de mange sammenbrud helt uacceptable:

– Selvfølgelig kan det ske, at anbringelser går i stykker. Men 44 procent – og op til 11 sammenbrud for et enkelt lille menneske, det skal undgås. Som samfund kan vi undgå det ved at sætte tidligt ind over for sårbare børn. Det er så utrolig væsentligt. Og vi kan undgå det ved at vælge det rigtige tilbud til de unge og støtte dem mere massivt. ■

SFI har anonymiseret deltagerne i undersøgelsen – derfor er navne på personer og steder opdigtede. Hent og læs rapporten på www.kortlink.dk/7q77

Sammenbrud i anbringelsen

Sammenbrud inden for det første år (29%)

Sammenbrud efter det første år (15%)

Intet sammenbrud (56%)

Kilde: SFI. I alt 227 unge har medvirket i undersøgelsen

ANBRAGTE UNGE

Få anbragte oplever tætte voksenrelationer

Når de anbragte unge selv skal sige det, oplever de færreste tætte voksenrelationer på anbringelsesstederne. Det er et paradoks, fordi socialpædagoger og andre professionelle netop lægger vægt på relationsarbejdet

Af Maria Rørbæk, mrkl@sl.dk

Kun en mindre del af de unge kan pege på, at der er skabt værdifulde relationer til en professionel voksen under anbringelsen. Det generelle billede er, at den relationsdannelse, mange professionelle vedkender sig som vigtig, ikke finder sted.

Sådan konkluderer en gruppe forskere fra SFI i en ny rapport, der belyser årsagerne og forklaringerne på de mange sammenbrud i anbringelser af teenagere.

Konklusionen bygger især på dybtgående interviews med ti unge, der var anbragt i teenageårene – og med socialpædagoger og andre professionelle omkring dem.

– De unges beretninger om deres forhold til anbringelsesstedernes professionelle giver i mange tilfælde associationer til løse bekendtskaber, hvor man tilfældigvis opholder sig på samme sted, men knap nok berører hinanden. (...) Det er ikke en undtagelse, at de unge opfatter anbringelsesmiljøerne som fattige på eller tømte for nyttige voksenrelationer. Ud af de i alt godt 30 anbringelsessteder, som undersøgelsens unge har

erfaringer med, er det mindst halvdelen, som beskrives på denne måde, skriver rapportens fem forfattere (se faktaboks).

Ikke så meget snak

En af de interviewede unge siger blandt andet:

– Selvom de voksne var der, så var de der ikke alligevel, følte jeg. De sad bare inde på kontoret og snakkede og havde hele tiden møder og sådan noget. De skulle have været der lidt for os alle sammen på én gang. Lavet noget mere fælles: for eksempel med at mandag aften kunne være en spilleaften, hvor alle skal spille. Det havde de ikke på nogen måde.

Den udtalelse er ret typisk, vurderer forskerne. For hvor det pædagogiske personale ofte tillægger samtalen stor værdi, efterspørger de unge tit noget helt andet:

– Den relationsdannelse, som det pædagogiske personale selv fremhæver, har langt hen ad vejen udgangspunkt i samtaler om, hvordan de unge har det, mens de unge peger på andre

former for samvær som afsæt for attraktive voksenrelationer på anbringelsesstederne. At spille spil, tage på udflugter, gå i biografen, tage på skøjtebanen og så videre, skriver forskerne.

Relationsdannelse – et kæmpe arbejde

Forskergruppen lægger også vægt på, at det er et endog meget stort arbejde at opbygge en relation. Det er på ingen måde nok, at den unge og den voksne opholder sig sammen. Der skal meget mere til:

– Relationer mellem børn og voksne udvikles over tid, når den voksne vedholdende og gentagne gange viser, at barnets behov, følelser, udtryk, integritet med videre er af særlig betydning for hende/ham, og når den voksne indretter sine handlinger på at imødekomme barnet på dets udviklingsmæssige præmisser, skriver de.

I de tilfælde, hvor de anbragte unge vitterlig har oplevet, at de havde en relation til de voksne på anbringelsesstedet, har der da ofte også ligget en

stor indsats bag. Som da en enkelt voksen i seks måneder helligede sig samværet med Anja og holdt om hende, hver gang hun fik et raserianfald. Og da Jamillas kontaktperson stod til rådighed for hende 24 timer i døgnet – i hvert fald pr. telefon – og for eksempel mødte op på hospitalet søndag morgen klokken otte, da hun havde været ude for et biluheld.

Gensidighed og ligeværd

I rapporten opsamlers forfatterne en række faktorer, der kan være med til at skabe den gode relation:

– Den fælles kerne i de relationer, der efter de unges opfattelse lykkes, synes at være indlejret i relationens karakter som båret af både gensidighed og ligeværdighed. Begge dele er fuldstændig afgørende for de unge – men er ikke desto mindre udbredte mangelfarver i (...) hjælpe- og anbringelses-systemet, skriver de.

Det, der giver de unge følelsen af gensidighed og ligeværdighed, er blandt andet:

- At den voksne indgår i relationen mere som person end som rolle (og for eksempel ikke undlader at fortælle noget personligt om sig selv).
- At den voksne interesserer sig mere for den unges velbefindende end det, de 'er nødt til at gøre' (og for eksempel holder kontakten efter at den 'formelt' er til ende).
- At den voksne aflæser den unges behov for kontakt (og nogle gange tilbyder noget andet end en samtale).
- At den voksne orker at blive ved med at kunne lide og hjælpe barnet uanset barnets destruktivitet. ■

Fakta om rapporten

'Sammenbrud i anbringelser af unge. Erfaringer, forklaringer og årsagerne bag' er skrevet af Tine Egelund, Turf Böcker Jakobsen, Ida hammen, Martin Olsson og Anders Høst.

Konklusionerne om relationer bygger især på interviews med ti unge – og professionelle omkring dem. Derudover har forskerne også lavet en spørgeskemaundersøgelse med i alt 227 anbragte. SFI har anonymiseret deltagerne i undersøgelsen – derfor er navne på personer og steder opdigtede.

Hent og læs rapporten på www.kortlink.dk/7q77

FAMILIEPLEJERE

Godt arbejde – mindre i løn

På Bornholm har 17 familieplejere fået nedsat deres vederlag med meget kort varsel. Årsag: Plejebørnene har udviklet sig så godt, at det er blevet meget lettere at pleje dem. Grotesk, lyder det fra Socialpædagerne, mens øens familieplejere raser

Af Jens Nielsen, jni@sl.dk

Når man gør sit arbejde godt, får man ofte et anerkendende skulderklap og måske mere i løn. Men hvis man er familieplejer på Bornholm, er det nærmest lige omvendt: 17 af regionskommunens familieplejere fik i slutningen af april et brev med besked om, at de ville blive sat ned i løn.

Det sker efter at BørneCenter Bornholm sammen med Familieplejen på Bornholm har gennemgået 38 plejeforhold med fokus på forhold, der har stået på i mere end to år. For 17 familieplejere betyder altså udsigt til at gå ned i løn, mens 18 af de resterende forhold forbliver uændret, og tre skal undersøges nærmere.

I brevet til de 17 familieplejere, der er underskrevet af økonomichef Anders Mortensen fra BørneCenter Bornholm, skriver regionskommunen, at der 'i gennemgangen især er lagt vægt på, om der i den seneste tid har været en udvikling hos barnet, der reducerer de opgaver, der skal løses'.

Det 17 familieplejere sættes et til to vederlag ned (et vederlag svarer til cirka 3.600 kroner, red.), og da familieplejerne på Bornholm i gennemsnit får

5,4 vederlag, er det en ganske drastisk nedsættelse.

Forbundet uforskammet

Hos Socialpædagerne er næstformand Benny Andersen oprørt over udspillet fra Bornholms Regionskommune

– Det her er et utroligt eksempel på omvendt resultatløse for familieplejere: Skab en god udvikling for dit plejebarn, så bliver du sat ned i løn. Det er uordentligt og endnu et bevis på de helt urimelige vilkår, mange familieplejere udsættes for. De må ændres, det har vi gentagne gange påpeget, siger han.

– Hvis kommunerne og Folketinget mener det alvorligt med fortsat at have velkvalificerede familieplejere, så må de hjælpe med at ændre dette system. Som faglig organisation for familieplejerne medvirker vi gerne til en aftale med kommunerne, som sikrer rimelige og anstændige vilkår, der også fremover vil sikre og rekruttere kvalificerede familieplejere. Det skylder vi de anbragte børn, og det skylder vi familieplejerne, mener Benny Andersen.

Oven i nedsættelsen har regionskommunens fremgangsmåde også vakt vrede:

I et andet, efterfølgende brev, hvor Familieplejen på Bornholm opsiges den hidtidige kontrakt og tilbyder en ny på ændrede vilkår, gør Familieplejen Bornholm opmærksom på, at det suverænt er kommunen, der fastsætter det antal plejeverdrag, den vil betale i den enkelte sag.

– Brevet var dateret 23. april og altså fremme med posten 24. april. Svarfristen var lørdag den 1. maj med helligdag om fredagen. Der gav en lille uges frist til at underskrive en ny og dårligere kontrakt på, at du som familieplejer har gjort et godt stykke arbejde. Det er så

forbundet uforskammet, som noget kan være, siger Benny Andersen.

Rasende familieplejere

Ikke overraskende er de bornholmske familieplejere særdeles vrede over den måde, de er blevet behandlet på. Både over den lønnedgang, de har fået præsenteret som et fait accompli, og over den nedsættende måde, de føler, deres arbejde er blevet omtalt på af lokalpolitikkerne.

Kreds Bornholm havde onsdag den 5. maj inviteret alle øens familieplejere til møde om sagen, og 28 familieplejere mødte op (der er 56 fuldtidsfamilieplejere på Bornholm) og gav udtryk for deres frustrationer – men også for, at de gerne vil i dialog med politikkerne, fortæller kredsformand Niels Jørgensen.

– Der var en god gejst og en erkendelse af, at familieplejerne kun ved at holde sammen kan få viden om de forhold, de hver især arbejder under, siger han.

Der blev talt om mulighederne for at mødes, og der blev lavet en adresse- og mailliste – og så blev der talt grundigt om de 'klassiske' problemer, familieplejerne tumler med i forhold til vederlag, ferie, tilsyn, supervision og samarbejde og om de meget forskellige forhold, de forskellige kommuner tilbyder familieplejerne. Og dette sidste er noget, Socialpædagerne som forbund må undersøge, mener Niels Jørgensen.

Han fortalte derudover de fremmødte om Socialpædagerne arbejde for ordentlige forhold både centralt og lokalt og ikke mindst om Barnets Reform og de nye muligheder, der lægges op til på området.

Endelig fortalte Niels Jørgensen om det møde han og en af forbundets jurister havde aftalt med regionskommunen for at

diskutere omstændighederne omkring opsigelsen af kontrakterne for de af familieplejerne, der er medlemmer hos Socialpædagerne. Mødet fandt sted efter dette blads deadline.

Rivende galt på Bornholm

Niels Jørgensen peger på, at udfaldet mod familieplejerne kun er ét eksempel på, hvor galt det står til på Bornholm:

– Det her er kun ét eksempel på, at situationen er grotesk på Bornholm. Børne- og Skoleudvalget har vedtaget 20 forslag for at sikre, at budgettet i år kan holde. Der er lagt op til samlede besparelser på 18,4 millioner kr. i år og 38,9 millioner næste år. Det svarer til henholdsvis 12,5 og 26 procent af BørneCentrets net-budget til specialundervisning, forebyggelse og anbringelse.

– Det har omfattende betydning for børn, unge, forældre og medarbejdere inden for området. Der tages udelukkende økonomiske hensyn. Ethvert fagligt synspunkt mangler i den grad, siger Niels Jørgensen.

Forslagene lyder på: hjemtagelse af udenøns anbragte til nyt dagtilbud på øen, undladelse af anbringelse af unge med alvorlige psykiske lidelser, reduktioner i aflastning, lukning af en døgninstitution for børn og unge, revisitering af unge fra familiepleje og opholdssteder til hybel/ eget værelse, reduktion i sundhedsplejen samt korttidsbehandling.

Og i det brev, kommunen har sendt til de 17 familieplejere, skriver økonomichef Anders Mortensen, BørneCenter Bornholm, at mens der i første omgang kun er kigget på plejeforhold, der er mere end to år gamle, så vil centret i den kommende tid 'løbende udvide gennemgangen til også at omfatte de øvrige plejeforhold'. ■

fagbladet på facebook

FAGBLADET

SOCIAL
PÆDAGOGEN

Facebook-gruppen 'Fagbladet Socialpædagog' er et rum til faglig refleksion og dialog. Der er mere end 2.200 deltagere. Vi har plukket i indlæggene – nogle er forkortet og redigeret.

Læs mere – og send selv bidrag – på Facebook-gruppen, som du finder via www.sl.dk/facebook

Redigeret af Maria Rørbæk,
mrk@sl.dk

Hvordan skaber vi en uenighedskultur?

VÆGGEN 30. APRIL

Anita Danielsen Har været på pædagogisk week-end, hvor vores foredragsholder sagde, at vi mangede en uenighedskultur på vores arbejdsplads. Er der nogle, der har ideer til bøger eller andet, der kan hjælpe os videre. Hvad gør vi, når vi er uenige, og der skal træffes beslutninger?

VÆGGEN 30. APRIL

Lisbeth Kjaer En uenighedskultur handler vel i grunden om, hvordan vi agerer med hinanden, når noget så følsomt som vore egne normer står til diskussion. Det er så essentielt, at vi hver især er klar over, hvilke ben, vores kollegaer står på, så vi kan få diskuteret hele perspektivet rundt og fundet et kompromis. Luhman siger en hel masse om det system.

Hvor meget bør brugerne bestemme?

DEBATFORUM 29. APRIL

Maria Rørbæk, Socialpædagogen Et forsorgshjem har besluttet at give brugerne indflydelse på nyansættelser af personale. Derfor viser beboerrådsformanden Tom ansøgerne rundt. Lederen og souschefen ønsker at ansætte Kalle, der i deres øjne er den fagligt mest kompetente. Tom er imod. 'Han var nedladende og dum, da jeg viste ham rundt,' siger han. Hvad gør ledelsen nu?

DEBATFORUM 29. APRIL

Kurt Kyed Jeg er overbevist om, at det er vigtigt at tage Toms oplevelse af, at Kalle er nedladende overfor ham meget alvorligt – ikke for Toms skyld, men fordi det er muligt, at Tom har mærket noget vigtigt, som det kan være svært for os, som professionelle, at registrere før et samarbejde har kørt i lang tid.

DEBATFORUM 29. APRIL

Jette Stegemeier Den stilling skal selvfølgelig genopslåes. Hvis brugerne har medbestemmelse og så ved ansættelse af nye medarbejdere, skal de høres.

DEBATFORUM 4. MAJ

Eva Aabjerg Brugernes forventninger skal høres på forhånd. Som i ethvert demokrati. Deres synspunkter skal vægtes. Hvor langt brugernes indflydelse rækker, beror på, hvilken opgave der skal løses. I sidste ende er det ledelsens opgave og ansvar hvem der bliver ansat.

Hjælp mig – jeg er tidligere anbragt

DEBATFORUM 16. APRIL

Maria Rørbæk, Socialpædagogen 35-årige 'Kasper' var anbragt som ung. Han har læst til lærer, men har fået det dårligt og møder ikke op til undervisningen. Nu opsøger han på Facebook sin gamle pædagog 'Tine' og beder hende om hjælp. Hvad skal Tine sige til ham?

DEBATFORUM 19. APRIL

Connie Lage Jepsen Som professionel ville jeg anbefale Kasper at søge en psykolog – helst en med en kognitiv tilgang. Når man er tilknyttet videregående uddannelser, kan en kontaktlærer på stedet henvise til et antal gratis psykologtimer.

DEBATFORUM 21. APRIL

Kirsten Meyer Hoe Efter som Tine som professionel er venner med en tidligere bruger på facebook bør hun råde og vejlede sin 'ven'. Hun er forblevet en del af hans netværk.

DEBATFORUM 3. MAJ

Jeanette Thiesen Efterværn af anbragte unge er et must, men Tine er ikke ansat til at varetage Kaspers interesser længere, hun er ansat i en ny stilling. Derfor mener jeg, at både hun og Kasper ville have større glæde af, at hun kontaktede nogen i hans nærmiljø, der kan hjælpe ham.

DEBATFORUM 3. MAJ

Sonja Irene Busk Hvis jeg, som Tine, får et brev fra et menneske der fortæller, at vedkommende har det dårligt ... det vil jeg da følge op på, på alle måder, men selvfølgelig på venneplan. Da det ikke længere er mig, der er den professionelle person i Kaspers liv, kan jeg kun være ven, der hjælper så godt jeg kan ... især ved at være lyttende. Der må være en grund til, at Kasper kontakter Tine og ikke sit nære miljø.

DEBATFORUM 3. MAJ

Jeanette Thiesen Sonja, har du tid og overskud til at være venner med tidligere brugere? ... Jeg mener helt klart at det er ok at sige fra ... Jeg skal ikke redde hele verden, men stole på at der er andre der overtager, når jeg ikke længere har jobbet... Dermed ikke sagt at jeg ikke vil reagere, men jeg vil kontakte nogen, der kunne være i det sammen med Kasper ... Hvorfor er det, at så mange pædagoger brænder ud ... Netop fordi de ikke siger fra ...

VELFÆRDSPROTEST

Fagligt stormøde mod forringelser

f:nyt Socialpædagogerne og 10 andre forbund samles for at mobilisere mod regeringens spareplaner på velfærdsområdet – 300 socialpædagoger deltager

Af Jens Nielsen, jni@sl.dk

Nulvækst i 2011, nedskæringer i de to efterfølgende år... Fyr 8.000 i kommunerne... Meldingerne fra regeringen er rimeligt utvetydige forud for de kommende uger forhandlinger med kommunerne, hvor kursen for de kommende års social- og velfærds politik bliver udstukket. Der bliver sat beløb på de kommunale rammer, og forhåndsmeldingerne fra regeringen

har fået en lang række faglige organisationer til at råbe vagt i gevær:

Den 20. maj samles tillidsrepræsentanter og organisationsfolk fra lokale afdelinger og kredse fra 11 store faglige organisationer i Fredericia for sammen at gå imod de bebudede besparelser. Det sker under parolen 'Hold sammen på Danmark'.

De 11 forbund er – ud over Socialpædagogerne – 3F, BUPL, Danmarks Lærerforening, Danske Fysioterapeuter, Dansk Sygeplejeråd, Ergoterapeutforeningen, FOA, HK-Kommunal, Socialrådgiverne og Frie Skolers Lærerforening. Forbundene repræsenterer tilsammen mere end en halv million offentligt ansatte.

'Kommunernes står over for at skulle nedlægge tusindvis af stillinger. Det er fagforbundenes

overbevisning, at det ikke kan ske uden kraftige forringelser af velfærden til følge. Besparelserne er derved både et angreb på velfærden, på brugerne af den offentlige sektor og på de offentligt ansattes arbejdsmiljø', hedder det i en pressemeddelelse om den dagsorden, som tillidsrepræsentanter og organisationsfolk skal diskutere på stormødet.

For Socialpædagogerne er det afgørende, at det ikke kun kommer til at handle om de offentligt ansattes vilkår, men at det er hele velfærden, der er under voldsomt pres:

– Som faglig organisation tager vi skarpt afstand fra en politik, som betyder afskedigelser og forringelser af vores velfærd. For Socialpædagogerne har det været afgørende at signalere, at det ikke alene handler om forholdene for de offentligt

ansatte. Forringelserne rammer alle samfundsgrupper også de privatansatte. Derfor er vi glade for, at LO bakker op om initiativet. Vi har samtidig lagt vægt på, at mobiliseringen er aktuel og fokuserer på at lægge størst muligt pres på forhandlingerne om den kommunale økonomi, fortæller forbundskasserer Kaj Skov Frederiksen om forbundets begrundelse for at gå med i initiativet.

300 socialpædagoger deltager, og det er kredsene, der hver især har besluttet, hvordan kredsens pladser fordeles mellem TR'er og kredsbestyrelser. ■

Ved redaktionens deadline blev der stadig arbejdet med det endelige program.

Læs mere om mødet og initiativet på www.sl.dk/stormøde

DAGPENGE

Støjberg i clinch med a-kasserne

f:nyt Beskæftigelsesminister Inger Støjberg (V) siger i tv-indslag, at der skal tages menneskelige hensyn i a-kassesystemet over for far med sygt barn. Umuligt, siger A-kassernes Samvirke, mens LO vil tage ministeren på ordet

Af Kurt Ladefoged, knyt@sl.dk

Beskæftigelsesminister Inger Støjberg (V) anklages nu for at vildlede en far, der må vælge mellem at få dagpenge eller køre sin kronisk

syge søn på hospitalet hver onsdag. Historien kom frem i TV2 Nyhederne mandag den 3. maj, hvor der blev fortalt om en familiefar og arbejdsløs blikkenslager John Jensen, som ikke kan få dagpenge den dag, han skal køre sin syge søn på hospitalet. Ifølge reglerne skal han stå til rådighed 37 timer om ugen. Gør han ikke det, må han gå på kontanthjælp i stedet.

I tv-indslaget opfordrede beskæftigelsesministeren John Jensen til anke sagen:

– Man skal også kigge på mennesket. Det er ikke et system for systemets skyld, sagde Inger Støjberg.

Men det vil den klemte familiefar ikke få noget som helst ud af, mener A-kassernes Samvirke

ifølge Avisen.dk. Inger Støjberg indgyder den stakkels familie et håb, der meget usandsynligt kan opfyldes, siger Verner Sand Kirk, der er direktør for A-kassernes Samvirke.

– Reglerne er meget tydelige, og andre sager magen til den i TV2 Nyhederne ender altid med afslag. Ministeren bør vide, at hendes egne regler forhindrer, at manden kan få dagpenge, når han skal passe sin syge søn, mener Verner Sand Kirk.

A-kassernes Samvirke slår fast, at skal der være håb for John Jensens familie, skal reglerne laves om af ministeren.

Nye toner, mener LO

I LO har næstformand Lizette Risgaard i anledning af sagen

skrevet et brev til Inger Støjberg, hvor hun hilser hendes ændrede holdning til at tage menneskelige hensyn i dagpengesystemet velkommen:

'For mig at se er der tale om helt nye toner, da du og din forgænger hidtil har holdt på, at en regel er en regel. Nye toner, som LO er klar med fuld opbakning til.'

LO's næstformand slutter sit brev med at udtrykke glæde over, at ministeren nu er åben over for at tage menneskelige hensyn og tilbyder i den forbindelse at stille sig til rådighed for ministeren med konstruktiv drøftelse af, hvordan reglerne kan ændres, så a-kasserne kan udvise rimelige og fornuftige skøn i særlige situationer. ■

PENSIONSKASSEN

Delegerede glade for mikrolån

Etiske investeringer har til stadighed de delegeredes opmærksomhed på pensionskassens generalforsamlinger. I år fik investeringer i mikrolån til fattige familier i udviklingslande ros på generalforsamlingen i Pensionskassen for Socialrådgivere og Socialpædagoger

Af Kurt Ladefoged, kl@sl.dk

Pensionskassen har netop etableret en fond sammen med øvrige PKA-pensionskasser og Industrialiseringsfonden for Udviklingslande (IFU). Fonden skal yde mikrolån til fattige i udviklingslande, og fondens størrelse forventes at blive på 400-500 millioner kroner.

Det oplyste formanden, regionsrådsformand Bent Hansen, da han aflagde bestyrelsens beretning på generalforsamlingen i Pensionskassen for Socialrådgivere og Socialpædagoger den 29. april.

– Mikrolån eller mikrofinansiering er små lån ydet til mindre erhvervsdrivende i udviklingslande, som ikke har mulighed for at låne penge i en bank eller finansieringsinstitut, som vi kender til det fra Danmark, forklarede Bent Hansen.

Låntagerne er typisk selvstændige – overvejende kvinder – med aktiviteter inden for blandt andet landbrug, butiksdrift, fødevarerproduktion, handel og service.

Bent Hansen sagde videre, at adgang til finansiering er en af de helt store udfordringer i udviklingslandene.

– Manglende finansieringsmuligheder er en af de største barrierer for erhvervslivet og derfor en af de væsentligste årsager til, at vækstpotentialet i mange udviklingslande ikke er blevet fuldt udnyttet.

Pensionskassen vil investere i mikrolån i Afrika, Mellem- og Sydamerika samt i Asien via såkaldte mikrofinansieringsinstitutter, der står for de konkrete udlån. I første runde er det Kenya og Indien, der kommer i fokus. Afkastet fra investeringen kommer fra låntagernes tilbagebetalinger af lånene og deres forrentning.

Kommer kvinder og børn til gode

Bent Hansen fortalte, at direktørerne Peter Damgaard Jensen og Michael Nellemann fra PKA var på rejse i Afrika og Indien i januar for at se, hvordan mikrofinansiering virker i praksis.

– Jeg ved, at de var meget imponerede over, hvor stor betydning et forholdsvist lille lån kan have på mange menneskers – ofte specielt kvindernes og deres familiers – tilværelse.

– Pensionskassen går ind i denne type af investeringer for at få et godt afkast til jeres og medlemmernes pensioner. Men hvis vi samtidig kan give fattige mennesker mulighed for at få gang i en forretning og forbedre deres levevilkår med disse lån, vil det være meget tilfredsstillende, konstaterede Bent Hansen.

Flere af de delegerede var da også på talerstolen og roste bestyrelsens initiativ med mikrolånene.

Bent Hansen gav i sin beretning også en længere redegørelse for etikken i en række af de øvrige investeringer, pensionskassen foretager med medlem-

mernes pensionsopsparing. De virksomheder, pensionskassen investerer i skal efterleve UN Global Compacts principper, der handler om menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og korruption.

Men vi har også to restriktioner: Vi investerer ikke i våben, og vi investerer ikke i tobaksproduktion, fastslog Bent Hansen.

Flot økonomisk resultat

Som vi tidligere har nævnt her i bladet kom pensionskassen ud af 2009 med et flot resultat efter at krisen i 2008 havde trykket store dele af den finansielle sektor. Men sådan en krise er pensionskassen gearret til at kunne modstå, forklarede Bent Hansen.

– Jeg understregede sidste år, at pensionskassens risikostyring og langsigtede investeringsstrategi ville bære frugt. Og det arbejde er da også i høj grad blevet belønnet. Pensionskassens investeringsresultat for 2009 endte med et plus på over 1,7 milliarder kroner. Det svarer til et investeringsafkast på 11,4 procent før skat.

– Det er et flot resultat, der styrker pensionskassen yderligere, så vi kan altså godt finde forårssmilene frem igen, konstaterede Bent Hansen.

Generalforsamlingen blev hans sidste efter otte år som formand for socialrådgivernes og socialpædagogernes pensionskasse. Han skal fremover være formand for sygeplejerskernes pensionskasse. ■

DELTA I SOCIALPÆDAGOGENS
FACEBOOK-GRUPPE

ET RUM FOR FAGLIG REFLEKTION
OG ERFARINGSUDVEKSLING

SL.DK/FACEBOOK

STUDIEPOLITIK

PLS skifter kurs

De pædagogstuderendes organisation udstak en grundlæggende ny kurs på sit 18. årsmøde – nu skal der fuld fokus på studiepolitikken og den lokale forankring

Af Jens Nielsen, jni@sl.dk

De var effektive – deltagerne på årsmødet i PLS, de pædagogstuderendes landsorganisation. Og det var også påkrævet, for efter et særdeles turbulent år, hvor økonomien var helt nede og vende, var der masser at tage fat på.

Årsmødet, der fandt sted på Skårup Seminarium på Sydlyn, nåede således i mål med både markante organisationsændringer og med et nyt principprogram, en ny arbejdsplan og en studiepolitisk hovedudtalelse. PLS er med faglig sekretær Peter Bruun Christensens ord forvandlet fra 'Danmarks mindste fagforening' med et bredt politisk engagement til en organisation med strikt fokus på det studiepolitiske.

– Det er jo noget af et paradigmeskift, og det er klart, at hele den reorganisering af PLS, som vi i den gamle ledelse havde lagt op til, medførte en del debat på årsmødet, siger han.

– Der var bekymring for, om det ville betyde en forringelse af servicen, når vi nu fjerner bisidderfunktionen til vurderingsmøderne. Men i sekretariatet og i hovedbestyrelsen var vi enige om, at kræfterne skulle bruges på kollektive forbedringer af studiet, siger Peter Bruun Christensen – og det fik årsmødets opbakning.

At noget skulle ændres, var der ingen tvivl om: Medlemstallet var i bund og pengekasen tom:

– PLS var klar til konkurs. Vi var insolvente. Der er noget af

en mundfuld at skulle forholde sig til som ny ledelse, konstaterede Peter Bruun Christensen i sin mundtlige beretning til årsmødet.

Stort potentiale

Derfor har PLS som organisation været igennem noget af en hestekur, som har skåret store dele af sekretariatet væk, medlemsbladet PULS har måttet lade livet og der er sat ind med besparelser på en lang række andre områder.

– Men et sted har vi valgt ikke at skære ned, og det er medlemsaktiviteterne – og der var der stor opbakning til på årsmødet. Og det skal også ses som en del af den måde, vi mener, der skal investeres i fremtidens PLS, fortæller Peter Bruun Christensen.

Allerede i det forgangne år har organisationen taget kampen op for at blive mere synlige på uddannelsesstederne: De fagligt aktive er blevet kortlagt, PLS har besøgt uddannelsesstederne og der er oprettet en række lokale netværk, som blandt andet serviceres via den webbaserede Netværksposten.

– Og det er voldsomme problemer, vi ser på uddannelsesstederne: Timetallet skæres ned og dele af undervisningen er præget af kaos – og på årsmødet var der da også bred enighed om, at der så at sige er et stort potentiale for os som organisation i arbejdet med lokale sager, siger Peter Bruun Christensen.

Endelig blev der på årsmødet sagt tak til BUPL og Socialpædagogerne, der trådte til med både økonomisk hjælp og råd til reorganiseringen af PLS. Et tættere samarbejde mellem de tre skal fremover blandt andet også sikre de studerende bistand og vejledning i praktikperioderne via organisationernes TR'er. ■

Læs mere om PLS, årsmødet og den nye ledelse på www.p-l-s.dk

NOTER

f:nyt – Fagbevægelsen mister stadig medlemmer

Mens Socialpædagogerne har oplevet medlemsfremgang de senere år, så kniber det for store dele af den øvrige fagbevægelse. Medlemstilbagegangen fortsætter – og særligt LO-forbundene er ramt. Det viser tal fra Danmarks Statistik. Det sidste år er antallet af medlemmer hos landets lønmodtagerorganisationerne faldet med 0,3 procent. Ved årsskiftet havde fagforeningerne i alt 2.050.000 medlemmer – et fald på 5.000 medlemmer i forhold til 1. januar 2009.

Faldet er som nævnt gået hårdest ud over forbundene i LO-familien: På et år har LO-forbundene mistet 23.000 medlemmer, svarende til et fald på 1,9 procent.

Bedre er det gået for Ledernes Hovedorganisation, som har fået 4,2 procent flere medlemmer det seneste år, mens foreninger uden for fællesorganisationerne fik 4,1 procent flere medlemmer. Hos Akademikernes Centralorganisation (AC) var fremgangen 2,6 procent, mens Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF) havde en lille fremgang på 0,1 procent.

jni

f:nyt – Arbejdspladser ignorerer mobning

Kun godt hver femte lønmodtager – 23 procent – arbejder på en arbejdsplads, der har et beredskab mod mobning. 43 procent svarer, at de arbejder på en arbejdsplads, hvor der er dårlige vilkår for at håndtere og forebygge mobning. Det viser en undersøgelse, som analysebureauet Catinet har foretaget for hovedorganisationerne LO og FTF i anledning af Den Internationale Arbejdsmljødag den 28. april. Her er et af temaerne netop mobning.

Mobning er et stigende problem, og i dag siger næsten hver tiende lønmodtager, at vedkommende har været udsat for mobning på sin arbejdsplads. Mobning koster årligt samfundet syv milliarder kroner alene i sygedagpengeudgifter.

LO og FTF foreslår, at det skal være nemmere at få erstatning, hvis man bliver udsat for mobning og efterfølgende lider psykisk overlast.

– Det kan ikke være rigtigt, at man stort set aldrig kan få erstatning for psykiske overgreb, når det godt kan lade sig gøre, når man bliver fysisk overfaldet, siger LO's formand Harald Børsting.

Læs mere om undersøgelsen på www.lo.dk

kl

f:nyt – Ny hotline mod mobning

Hvert år udsættes cirka otte procent af alle medarbejdere for mobning på arbejdspladsen. Mobning kan være skyld i dårlig søvnkvalitet og somatiske stressreaktioner hos dem, det går ud over: Personer, der mobbes, har således indimellem over 60 procent flere sygedage end ikke-mobbete. Og mobning på arbejdspladsen går derfor både ud over dem, der mobbes, arbejdspladsen og samfundet, som mister værdifulde menneskelige ressourcer.

Derfor har Arbejdstilsynet lanceret både en telefonisk hotline og en digital klageadgang, der skal hjælpe såvel mobningsramte, pårørende og vidner til mobning.

Henvendelserne til Arbejdstilsynets hotline foregår anonymt, og en opringning fører ikke til, at Arbejdstilsynet aflægger virksomheden et besøg. Det vil i givet fald kræve, at der indgives en klage. Men samtidig bliver det lettere at indgive en klage over mobning, idet der nu bliver en særlig klageadgang på Arbejdstilsynets hjemmeside. En klage over mobning kan både indgives af den, der er blevet mobbet, eller hvis man har været vidne til mobning.

Læs mere om den nye hotline på www.at.dk

kl

SYNSPUNKT

Læserbreve

Socialpædagogen er forpligtet til at optage alle læserbreve fra medlemmer. De må højst fylde 400 ord, svarende til cirka 2.000 anslag. Læserbreve med injurerende indhold kan afvises.

Synspunkter

Bringes efter en redaktionel vurdering. Vi optager kun synspunkter fra medlemmer og abonnenter. Synspunkter må højst fylde 1.600 ord svarende til cirka 8.000 anslag.

Læserbreve og synspunkter der bringes i bladet offentliggøres også på internettet.

Vi modtager helst indlæg pr. e-mail: redaktionen@sl.dk, men indlæg kan også sendes til: Socialpædagogen
Brolæggerstræde 9
1211 København K
tlf. 7248 6000

Deadline for læserbreve til nr. 12/10 er mandag den 31. maj 2010 kl. 12.00

Er anbringelsesområdet blevet velfærdssamfundets gøgeunge?

Det vrirler med påstande om eksploderende udgifter på anbringelsesområdet. Men hvor er stigningen sket – og hvem går det ud over, når der nu skal spares på området?

Af Henrik Ernst, udviklingskonsulent, tidligere forstander

Så er de der igen. Historierne i pressen om omsorgssvigtede børn, der ikke er taget hånd om. Og der vil komme flere.

Som altid undrer alle sig over, at det kan ske, og man begynder at lede efter skyldige.

Er det lovgivningen, der ikke er god nok? Er det kommunens sagsbehandlere, der ikke gør arbejdet ordentligt? Eller er det ledelserne, der ikke er sig deres ansvar bevidst? Bruger man pengene forkert?

Vi hører den nye socialminister sige, som de forrige, at det skal undersøges, om lovgivningen er god nok, og om der skal iværksættes mere kontrol med kommunernes sagsbehandling. Der skal anbringes tidligere, og det skal være hensynet til barnets tarv, der skal i centrum

og ikke økonomien. Senest har Benedikte Kjær flere gange brugt argumentet, at der de senere år har været en stor stigning i udgifterne på anbringelsesområdet, så det kan ikke være økonomien, der ikke er fulgt med. En løsning, hun peger på, er, at der skal anbringes tidligere. Senest har formanden for Kommunernes Landsforening udpeget anbringelsesområdet som skyld i, at der spares på normalområdet. Et af hans argumenter er, at da anbringelsestallet er rimeligt konstant, og udgifterne er steget 11 procent de seneste år, må det være fordi, kommunerne vælger de dyreste løsninger.

Debatten bliver på denne måde meget generaliserende og derved unuanceret.

Når der bliver talt så meget om økonomien, så lad os se lidt på problemstillingen fra det perspektiv.

Det er rigtigt, at udgifterne på området er steget de senere år. Men er det generelt over hele anbringelsesområdet, der har været stigning – og er der eventuelt en forklaring på, at der har været stigning? Det har vi ikke hørt så mange udtale sig om.

Ved en ret enkel analyse ses, at udgifterne til de større børn og unge er steget meget, mens der samtidig har været et

væsentligt mindreforbrug, hvad angår de 0- til 6-årige.

En stor del af forklaringen kan man finde ved at analysere lidt på tal fra Danmarks Statistik og fra Ankestyrelsen. Der kan man både finde tal for antal anbringelser i forskellige aldersgrupper og også tal for, hvordan den demografiske udvikling har været i børneårgangene. Desværre er man i 1996 begyndt at opgøre talmaterialet på en ny måde, så det ikke er muligt at sammenligne aktuelle tal med dem fra før 1996.

Hvis man ser på udviklingen for anbringelser i familieplejer, døgninstitutioner og opholdssteder, i en 10-årig periode – fra 1996 til 2005 – er der mange interessante oplysninger at hente. For eksempel:

1. Anbringelsestallet for de 0- til 6-årige er faldet i perioden, og samtidig er andelen af børnene anbragt i plejefamilie frem for på institution steget betydeligt. Faktisk er anbringelserne på døgninstitution faldet med 46 procent bare siden år 2000. Så denne gruppe må repræsentere et ikke ubetydeligt fald i udgifterne.
2. Der var i 2005 107.000 flere børn i aldersgruppen 7 til 14 år. Ud over den demografisk forventelige stigning i antal

anbringelser, har der i denne gruppe været en yderligere tilvækst.

3. I ungegruppen var der i 2005 7 procent færre unge, men på trods heraf steg anbringelsestallet med 33 procent. Det er ikke ny viden, at der i kommunerne de senere år er sat kraftigt ind overfor denne aldersgruppe. Det har der været et stort behov for. Problemet i denne sammenhæng er, at mange af anbringelserne i ungegruppen koster rigtigt mange penge. Der har været, og er stadig, et utal af projekter og enkeltmandsløsninger, fordi mange af de unge har vanskeligheder og en adfærd, som gør, at de ikke kan rummes i mere traditionelle institutionsrammer. Denne udvikling har kostet en del.

Tal fra 2007 og 2008

Af interessante tal fra disse år kan nævnes:

- Antal anbringelser i plejefamilier er fra 2007 til 2008 *steget* med 6,3 procent.
- Antal anbringelser på akutinstitution, kommunal døgninstitution og døgninstitution, anden afdeling, er *faldet* med 10,5 procent.
- Antal anbringelser på opholdssteder er *steget* med 10,7 procent.

Hvad betyder disse tal?

Med denne statistiske viden er der en række spørgsmål, som med rimelighed kan stilles i forbindelse med det økonomiske fokus på anbringelsesområdet:

- Hvad er grunden til den store stigning i gruppen af de største børn og unge? Hvad vil det betyde, hvis man lader være med at anbringe? Hvad er alternativet?

Udviklingen fra 1996 til 2005

Aldersgruppe	Flere/færre i aldersgruppen	Ændring i antal anbringelser
0- til 6-årige	- 2%	- 6%
7- til 14-årige	+ 24%	+ 30%
15- til 20-årige	- 7%	+ 33%

Tabellen viser, at der i perioden 1996 til 2005 har været et fald i antallet af 0- til 6-årige og i samme periode et fald i antallet af anbringelser i plejefamilie, på døgninstitution og opholdssted. Tilsvarende for de andre aldersgrupper. Der er tre markante ændringer, som det er værd at hæfte sig ved.

- Hvad er konsekvensen af, at antallet af 0- til 6-årige, anbragt på døgninstitutioner, er faldet dramatisk gennem mange år? Er plejefamilierne gearret til at rumme de mest omsorgssvigtede og følelsesmæssigt skadede børn? Hvor forsvinder småbørnseksperter hen? Hvor mange anbringelser bryder sammen?

Min pointe med at undersøge alle disse tal er ikke at gå ind i nogen faglig diskussion eller vurdering af, om noget er bedre end noget andet – men udelukkende at undersøge, hvor stor betydning økonomien har for, hvordan man styrer på området – og at det er forenklet, når det fra flere sider i pressen formidles, at udgifterne på området er steget markant, som en generel udmelding. Det er altså ikke tilfældet – i hvert fald ikke for de mindste børn.

Min erfaring som forstander på døgninstitutioner gennem 15 år siger mig, at det ikke er lovgivningen, der skal strammes på. Det er heller ikke min

erfaring, at medarbejderne i kommunernes socialforvaltninger er inkompetente.

Men når ovennævnte udvikling betyder stigende udgifter på anbringelsesområdet, og dermed budgetoverskridelser i de fleste kommuner, efterlader det kommunerne med to handlemuligheder:

- De kan sætte flere penge af i budgettet til anbringelsesområdet. Hvis der skal tilføres penge til området, skal de tages fra andre budgetter i kommunen. Ved en budgetoverskridelse bliver kommunen straffet af regeringen (hvem husker ikke Thors Hammer?).
- De kan anbringe færre børn eller finde billigere løsninger. Hvis kommunen vælger at være tilbageholdende med anbringelser, så er kommunen i risiko for ikke at overholde loven – og så har vi balladen i pressen.

Det er kampen mellem økonomien og fagligheden, der udspilles.

Jeg mener, at kommunerne er fanget i dilemmaet mellem på den ene side at skulle gøre det, der er bedst for barnet, og samtidig overholde økonomien. I perioder med pres på anbringelserne er dette ikke muligt. Når man er så presset, er det derfor nærliggende, at man lige ser tiden an – eller vælger den tredje- eller fjerdebedste løsning.

Tilbage til socialministeren og udtalelsen om, at der bliver brugt så mange flere penge på området end tidligere, så har hun jo ret. Men derfor brugt er altså gået til de store børn og unge. I mine øjne med god grund, da rigtigt mange i denne aldersgruppe har udviklet vanskeligheder og en adfærd, som er meget vanskelig at rumme i familierne og lokalmiljøet.

Når der nu skal spares voldsomt på anbringelsesområdet generelt, betyder det, at også indsatsen vedrørende de mindste børn vil blive ramt af besparelser. Og der har som beskrevet været store besparelser over de sidste mange år.

Min påstand er, at der vil komme flere pressesager, så længe den nuværende økonomimodel er gældende. Kommunerne er nødt til at få tilført ressourcer til anbringelser på en anden måde end i dag, hvis der skal ændres på den nuværende praksis.

Problemstillingen er overordnet politisk. Hvis kommunerne selv skal løse de økonomiske problemer, vil det blive ganske alvorligt for anbringelsesstederne og de faglige kompetencer, der er samlet her.

Ud over de økonomiske omkostninger er der så også lige omkostningerne for de børn og unge, det hele handler om.

Gu' ve', hvor mange pressesager vi når op på i 2010? ■

Socialpædagogernes årstræf for pensionister og efterlønsmodtagere

Den 9. – 11. august – Hotel Faaborg Fjord

Deltagerbetaling: Prisen for deltagelse er 1.946 kroner, som dækker ophold på enkeltværelse og fortæring på Hotel Faaborg Fjord og udflugt. Socialpædagogerne sørger for bustransport fra Odense til Faaborg og retur. Turen til og fra Odense sørger man selv for, og det er for egen regning.

Tilmelding: Senest den 22. juni på www.sl.dk/kalender eller på nedenstående slip.

Program

Mandag den 9. august

13.00 Frokost

13.50 Velkomst v. forbunds næstformand Marie Sonne.

14.00 Hvor er Socialpædagogerne på vej hen?
Oplæg om Socialpædagogernes mærkesager og aktuelle indsatsområder v. Marie Sonne.

14.30 Ældre Sagen
Oplæg v. direktør Bjarne Hastrup om foreningens arbejde og den aktuelle politiske situation – særligt i forhold til ældre mennesker.

15.30 Pause

Kl. 16.30 Alzheimerforeningen
Oplæg v. direktør Nis Peter Nissen om demenssygdomme og Alzheimerforeningens arbejde for demente og pårørende.

18.30 Middag

20.00 Aftenprogram
Lokalt, kulturelt indslag.

Tirsdag den 10. august

09.00 Udflugt
Vi tager til Fåborg og besøger Faaborg Kunstmuseum, hvis værker hovedsageligt er samlet ud fra kredsen af fynske kunstnere, der sammen med stifteren, konservesfabrikant Mads Rasmussen, skabte museet i 1910. (www.faaborgmuseum.dk). Vi ser lidt på byen. Herefter videre i det smukke sydfynske landskab og spise frokost et passende sted. Vi tager eftermiddagskaffen hjemme på Hotel Faaborg Fjord. Og nyder stranden, hviler eller hvad vi har behov for inden festmiddagen.

19.00 Festmiddag, underholdning og dansemusik.

Onsdag den 11. august

09.00 Tak for sangen
Foredrag v. udenrigskorrespondent og journalist Samuel Rachlin. Samuel Rachlin har baggrund i det gamle USSR og husker tydeligt mødet med den danske sang. Det var 'I østen stiger solen op' på hans første skoledag i Danmark på Nørre Alle skole i København. Foredraget handler om den danske sangskat og danskhed i slutningen af 50'erne og i dag og rejser spørgsmålet om, hvorfor det er vigtigt at bevare og bruge sangene både som ung og voksen. Der er indlagt smagsprøver fra 26 danske sange, som vi alle skal synge med på.

10.30 En skæv opvækst
v. Jens Arentzen, skuespiller, manuskriptforfatter og instruktør. Med udgangspunkt i sin egen opvækst i skyggen af en psykisk syg mor fortæller Arentzen vekslende mellem alvor og humor om 'skæve' børn og unges reaktioner og forsvarsmekanismer.

11.30 Afslutning og frokost

12.30 Busafgang

Jeres kursusledere er: Ulla Venderby & Kurt Schimmell

Tilmelding til Årstræf for Socialpædagogernes pensionister og efterlønsmodtagere den 9. – 11. august, Hotel Faaborg Fjord

Navn: _____

Cpr.nr: _____

Adresse: _____

Postnummer og by: _____

Telefon: _____

Tilmeldingen sendes senest den 22. juni til: Socialpædagogerne, Brolæggerstræde 9, 1211 København K, att. Kurt Schimmell.
Du kan også tilmelde dig på www.sl.dk/kalender

DEBAT

Bankgebyrer – det er dyrt at være fattig

Bitten Mikkelsen, socialpædagog. Blomsterparken 15, Esbjerg
Så skete det igen, bevidst eller ubevidst, der kommer endnu et gebyr (eller en afgift), der vender den tunge ende nedad.

Vi skal alle i dette land have en bankkonto for at kunne modtage løn eller pension. Nu melder bankerne så ud, at hvis du vil vide, hvad der står på din konto, og

hvem vil ikke gerne kunne følge med, så skal du fremover bruge nettet. Med mindre du vil betale 25 kroner om måneden for at få en opgørelse pr. brev.

Det sociale ansvar, som mange produktionsvirksomheder og offentlige institutioner har taget på sig – ofte med stor succes – gælder igen ikke den forkælede bankbranche. Den er ikke villig til at differentiere mellem kunder, som har behov for hjælp, og dem, der kan selv. Mange virksomheder har

en meget ansvarlig social profil. Findes der en bank, der har en social profil i forhold til kunderne?

Hvem er det, der ikke har adgang til nettet? Det er blandt andet de fattige, de udviklingshæmmede og pensionisterne. Nogle evner ikke at bruge en computer og andre har ikke råd til computeropkobling på nettet. Denne sociale differentiering er bankerne ligeglade med.

Vi ved det godt – det er dyrt at være fattig. ■

EDITH THAARUP
Certificeret krise, chok og traumeterapeut SE®
Proceskonsulent, supervisor og coach

SE terapi (Somatic Experiencing®)
Kurser i kollegial supervision
Personaleprocesforløb, coaching
Gruppe- og individuel supervision

et@ediththaarup.dk
44943403 / 51966664

Læs mere på:
www.ediththaarup.dk

UDVIKLINGS- OG FORSKNINGSFONDEN

Udviklings- og Forskningsfonden er Socialpædagogernes og BUPL's fælles fond til støtte for pædagogisk udviklingsarbejde og pædagogisk forskning. Der uddeles cirka to millioner kroner om året.

Læs mere på www.slbupl-fond.dk

INVITATION TIL

ALLE NUVÆRENDE OG TIDLIGERE STUDERENDE, ELEVER, PERSONALE OG VENNER AF HUSET

Viborg Børnehaveseminarium • Viborg Børnehave- og fritidspædagogseminarium
Viborg-Seminarieret og De pædagogiske uddannelser i Viborg siger:

Farvel Reberbanen
Fredag den 11. juni kl. 16.00-19.00

Vi forlader nu Reberbanen, hvor vi har haft hjemme gennem 39 år, og flytter efter sommerferien til nye moderne omgivelser i Campus Viborg.

Vi tager behørig og nostalgisk afsked med de gamle bygninger gennem taler, sange, gamle revyindslag og ikke mindst megen snak om de oplevelser disse bygninger har givet os.

Det gamle seminarium er vært ved lidt mad og en kop øl fra fad. Tilmelding er nødvendig af hensyn til maden.

Tilmelding skal ske til receptionen i Viborg på piv@viauc.dk eller 87 55 37 00 **senest d. 1. juni 2010 kl. 12.00.**

Peter Møller Pedersen
Studierektor

DELTAG I FAGBLADET SOCIALPÆDAGOGENS
FACEBOOK-GRUPPE

ET RUM FOR FAGLIG REFLEKTION OG ERFARINGSUDVEKSLING

WWW.SL.DK/FACEBOOK

KREDSNYT

LILLEBÆLT

Tirsdagscafe for seniorer

1. juni kl. 10.00

Vi mødes som sædvanlig i Danmarks-gade 16, Odense. Vi har arrangeret samkørsel til Humlemagasinet, Harn-drup. Medbring selv madpakke, som vi nyder et sted i haven.

Kaffe og kage sørger vi for. Hjemkørsel kl. 14.00. Entrebillet: kr. 85 + kr. 20 til kørslen. Tilmelding senest 28. maj til Didde på 6476 3725/6091 3490 eller mail: didde1810@hotmail.com

MIDT- OG VESTJYLLAND

Forårsudflugt i pensionistsektionen

27. maj kl. 10.30

Søby Brunkulsmuseum, Brunkulsvej 29, Søby, 7400 Herning. I årene 1940-1970 blev her gravet brunkul. En lokal guide vil fortælle og vise rundt. Bestyrelsen sørger for en let frokost. Vi slår os sammen og kører i egne biler og mødes ved Søby Brunkulsmuseum. Pris: Medlemmer: kr. 125,- Ikke medlemmer: kr. 150,- Tilmelding senest den 17. maj på tlf. 7248 6200 eller på hjemmesiden: www.sl.dk/midtogvestjylland

NORDJYLLAND

Cafemøder for familieplejere

Møderne afholdes 2. juni og 24. november hos Socialpædagogerne, Skansevej 90B, 9400 Nørresundby fra kl. 9-12. Som noget nyt vil vi afholde Cafemøder i 2010. Indhold vil være aktuelle emner og ellers et rum til udveksling af løst og fast. Tilmelding senest den 28. Der er ikke tilmelding til møderne, så bare mød op!

Nordjyske Skærmydstler

26. maj kl. 15

Socialpædagogerne Nordjylland, Skansevej 90B, 9400 Nørresundby. Kom og hør foredragsholder Hans Peter Rasmussen som giver et dramatisk foredrag med ovenstående titel. Foredraget indeholder mange anekdoter om historiske personer i Nordjylland, både af ældre og mere nutidige data. Tilmelding senest 20. maj til: Socialpædagogerne Nordjylland Skansevej 90B, 9400 Nørresundby, tlf. 7248 6100, fax 7248 6120 eller mail: Nordjylland@sl.dk

NORDSJÆLLAND

Temaarrangementer på Pædagoguddannelsen Nordsjælland foråret 2010

Arrangementerne afholdes på Carlsbergvej 14, 3400 Hillerød. Alle arrangementer er gratis. Læs mere om arrangementerne på kredsens hjemmeside. Hold også øje med hjemmesiden Pædagoguddannelsen Nordsjælland for yderligere uddybning af de enkelte

arrangementers indhold cirka 14 dage, inden det pågældende arrangement finder sted. På hjemmesiden har man også mulighed for at meddele sin deltagelse i de enkelte arrangementer.

18. maj kl. 9 – 12.00

En kritisk diskussion af umyndiggørelse af pædagoger i nutidens samfund. v. Jens Erik Kristensen.

STORKØBENHAVN

Ekstraordinær generalforsamling

7. juni kl. 16.00

Indskrivning fra 15.30. Kredskontoret, Hejrevej 43, 2400 København NV. Kom og giv din mening tilkende. Hvilke krav mener du, at Socialpædagogerne skal rejse til OK 2011 / Overenskomstforhandlingerne 2011. Følg med på kredsens hjemmeside. Her vil du kunne læse oplæg fra kredsens tillidsrepræsentanter og bestyrelse med flere. Tilmelding snarrest muligt og senest den 7. juni til storkoebenhavn@sl.dk eller på telefon 7248 6700.

Storkøbenhavn Seniorerne Tur til Brede-Industriens vugge

16. juni kl. 11

Omvisning kl. 11.30-12.30. Historien bag Bredes industrisamfund. Bestyrelsen medbringer sandwich og drikkevarer. Pris 75 kr. Beløbet skal være indbetalt inden 10. juni på følgende konto: Reg: 2191. Konto: 0567405745. Du er først tilmeldt, når du har betalt.

STORSTRØM

Familieplejernes Dag i kreds Storstrøm

1. september kl. 9.00 – 14.30

3 F's lokaler, Vingevej 1, 4760 Vordingborg. Generalforsamling i netværket for familieplejere i kreds Storstrøm. Netværkets vedtægter kan læses på kredsens hjemmeside, www.sl.dk/storstrøm under fanebladet Familieplejere. Benny Andersen, næstformand hos Socialpædagogerne, fortæller om den aktuelle status på familieplejeområdet. Der bliver tid til debat med Benny. Vi giver en sandwich til frokost. Charlotte Rohde Larsen fra Psykinfo (psykiatrisk informationscenter i region Sjælland) fortæller om centrets arbejde, og hvad man som

familieplejer kan bruge centret til. Arrangementet er gratis for medlemmer. Ikke medlemmer opkræves kr. 150,-. Medlemmer fra kreds Midtsjælland er velkomne. Tilmelding senest den 18. august til storstroem@sl.dk eller www.sl.dk/storstrøm

ØSTJYLLAND

Sommerudflugt for Seniorer

12. juni

Dybbøl Mølle og Oplevelsescenter Dybbøl Banke. Dagens program: Afgang fra Randers Kulturhus kl. 08.15. Afgang fra Valdemarsgade/Musikhuset Århus kl. 09.00. Afgang fra Skanderborg/Banegården kl. 09.30. Vi skal spise frokost på Gråsten Gl. Kro (drikkevarer for egen regning). Eftermiddagskaffen indtages i en pause på hjemvejen på den Gl. Grænseskro Frederikshøj ved Christiansfeld. Hjemtur: ankomst til Skanderborg kl. 17.30, Århus kl. 18.00, Randers kl. 18.45. Pris for turen er 300 kr. Betaling til reg. nr. 9541 – konto nr. 1920103. Betaling skal mærkes med: 'MED201'. Tilmelding og betaling senest den 28. maj til Flemming Simonsen, tlf. 8657 2454 eller e-mail: flemmingogbirgit@hotmail.com

Ekstraordinær generalforsamling

15. juni kl. 16 – 19

LO Århussalen, Skt. Knuds Torv 3, 8000 Århus C. Dagsorden: 1. Velkomst ved kredsformand Verne Pedersen 2. Valg af dirigent og referent 3. Valg af stemmetællere 4. Behandling af indkomne forslag vedrørende OK 2011 5. Eventuelt. Af hensyn til forplejningen er tilmelding nødvendig. Tilmelding senest den Mandag den 7. juni til Oestjylland@sl.dk eller på telefon 7248 6300.

Cafémøde for familieplejere

25. august kl. 9.30 – 12.30

Kulturhuset i Randers, Stemannsgade 2, 8900 Randers. Læs mere på www.sl.dk/ostjylland under sektioner og udvalg. Tilmelding til Lilli Bach, tlf. 5133 8957 eller på mail toesen@andersen.tdcadsl.dk

DELTA I SOCIALPÆDAGOGENS
FACEBOOK-GRUPPE

ET RUM FOR FAGLIG REFLEKTION
OG ERFARINGSUDVEKSLING

SL.DK/FACEBOOK

KALENDER

Omtale i vores aktivitetskalender må højst fylde 50 ord, dvs. arrangementets titel, tid og sted, deltagerbetaling, optagelseskrav og frister.

Medlemmernes pensionsordning – overblik og indsigt Introduktionskursus for tillidsrepræsentanter

Kurset er for tillidsrepræsentanter og -suppleanter, ansatte og bestyrelsesmedlemmer i de faglige organisationer samt andre, som har brug for viden om den pensionsordning, de og deres kolleger har i PKA.

Vi tilbyder en gennemgang, som giver et indblik i hvordan pensionsordningen er sammensat. PKA betaler kursus- og rejseudgifter. Kurset betragtes som led i de faglige organisationers egen uddannelse af tillidsrepræsentanter. Deltagerne kan derfor forvente at få tjenestefrihed efter gældende regler. Pensionskassen refunderer tabt arbejdsfortjeneste efter aftale mellem PKA og den faglige organisation. Kurset varer en dag, og i 2010 tilbyder vi 6 kurser rundt omkring i landet. Læs mere på www.pka.dk under 'Pensionskasserne' og 'Møder og kurser'. Her kan du også se, hvordan du tilmelder dig.

19.-21. Maj Evidenskonference 2010

Servicestyrelsen afholder tre dages konference om evidens – den gang med fokus på: Hvordan skabes samspil og sammenhæng i det evidensbaserede børn og ungearbejde? Konferencen starter med en praktikerdag og efterfølges af to dages konference med forskere, politikere, embedsfolk og praktikere fra både ind- og udland. Sted: Hotel Nyborg Strand. Pris: 2.000-5.200 kr. Yderligere oplysninger: www.servicestyrelsen.dk/evidens2010

20. maj, kl 10-14 'Hold sammen på Danmark'

Stormøde mod forringelser i velfærdens arrangeret af 11 fagforbund forud for forhandlingerne om kommunernes økonomi i de kommende år. 300 tillidsrepræsentanter og kredsrepræsentanter deltager for Socialpædagogerne. Sted: Messecentret, Fredericia. Yderligere oplysninger: www.sl.dk/stormøde

27. maj, kl 11-17 Værestedernes dag

De københavnske væresteder indtager Rådhuspladsen og Rådhushallen med en lang række aktiviteter, der skal vise værestedernes hverdag, mangfoldighed og faglighed. Der er

musik, teater, sundhedstjek og premiere på en film om værestederne. Sted: Rådhuspladsen og Københavns Rådhus. Gratis adgang. Yderligere oplysninger fås på ve24@sof.kk.dk

10.-11. juni Nordisk konference om Supported Employment

Konferende om at mulighederne for at skabe varig tilknytning til det ordinære arbejdsmarked for mennesker med nedsat funktionsevne og andre marginaliserede grupper. Sted: Copenhagen Marriott Hotel, Kalvebod Brygge 5, 1560 København V. Arrangør: EUSE Danmark. Læs mere og tilmelding: www.senordisk.net

16.-17. september Recovery-konference

Om pædagogikken i socialpsykiatrien: Om blandt andet recovery i praksis, bruger-positioner og værdier og praksis i recovery-orienterede organisationer og tilbud. Sted: Comwell Rebild Bakker, Skørping. Arrangør: UC Nordjylland og UC Syddanmark. Pris: Mellem 1.375-3.505. Læs mere på www.ucsyd.dk, klik på 'Efter- og videreuddannelse' og derefter på 'Efter- og videreuddannelse, UC Syd'

DELTA I SOCIALPÆDAGOGENS
FACEBOOK GRUPPE

ET RUM FOR FAGLIG REFLEKTION
OG ERFARINGSUDVEKSLING

SL.DK/FACEBOOK

SOCIALPÆDAGOGERNES KLAGENÆVN

Hvis du vil klage...

Hvis du mener, at der er begået fejl eller forsømmelser ved behandling af din sag – enten i kredsen eller i forbundet – kan du få din klage behandlet af Socialpædagogernes Klagenævn.

For at Socialpædagogernes klagenævn kan behandle en sag, skal du først have udnyttet det interne klagesystem i Socialpædagogernes. Sagen må endvidere ikke være rejst ved domstolene.

Klagenævnet består af en dommer samt to medlemmer af Socialpædagogernes. Nævnet er uafhængigt af Socialpædagogernes og nævnets udtalelser er vejledende.

Hvad kan du klage over:

Du kan klage over sagsbehandlingen i Socialpædagogernes i individuelle medlemssager, hvor du som medlem har en væsentlig, individuel interesse. En individuel medlemssag er eksempelvis en afskedigelsessag, en arbejdsskadesag, en social sag eller en lønsag, hvor Socialpædagogernes har bistået dig.

Du kan ikke klage over forbundets kollektive interessevaretagelse, eksempelvis overenskomstresultat, eller generelle fagpolitiske beslutninger truffet af forbundet.

Klagevejledning:

Ved sagens afslutning vil du modtage en klagevejledning fra Socialpædagogernes.

I forbindelse med indgåelse af indivi-

duelle lønftaler vil du ikke modtage en klagevejledning. Du har dog fortsat mulighed for at klage over Socialpædagogernes bistand i forbindelse med indgåelse af lønftaler.

Klagefrist:

Din klage skal være Socialpædagogernes/Klagenævnet i hænde senest fire uger efter at du har modtaget afgørelsen. I forbindelse med individuelle lønftaler er der ingen klagefrist.

Kredsniveau:

Hvis du vil klage over fejl og forsømmelser i forbindelse med en sag, der er behandlet i kredsen, skal du først klage til kredsbestyrelsen.

Forbunds niveau:

Hvis du er utilfreds med kredsbestyrelsens afgørelse, kan du herefter klage til Socialpædagogernes Forretningsudvalg.

Klagenævn:

Såfremt du er utilfreds med Forretningsudvalgets afgørelse, kan du klage til Socialpædagogernes Klagenævn. Klagenævnet har adresse udenfor Socialpædagogernes og din skriftlige klage skal derfor sendes til:

Socialpædagogernes Klagenævn
c/o landsdommer Tine Vuust
Østre Landsret
Bredgade 59
1260 København K

FAGLIGE NETVÆRK

WWW.SL.DK/NETVÆRK

For medlemmer, der arbejder inden for følgende områder:

Socialpædagoger ansat ved somatiske og psykiatriske afd.
www.sl.dk/hospsyk

Netværksansvarlig:
Jesper Leschly Pedersen
Marslev Byvej 19, 5290 Marslev
Tlf. privat 6595 1877 / 4092 5321
mail: jesperped@dbmail.dk

Økonomiansvarlig:
Peter Beck Epstein
Tlf. arb. 7789 2106
mail: peter-epstein@hotmail.com

Sikrede døgninstitutioner for unge under 18 år
www.sl.dk/sikrede

Netværksansvarlig:
Kurt Rasmussen
Munkebjergvej 50,
5000 Odense C
Tlf. 6614 2129
mail: munkebjergvej50@privat.dk

Økonomiansvarlig:
Mette K. Andersen
Tlf. 4752 8467

Domfældte
www.sl.dk/domfaeldte
udviklingshæmmede

Netværksansvarlig:
Jens Jørgen Carstensen
Boinstitutionen
Grønnebak
Afdeling Kompasrosen
Mosevej 1A
6630 Rødding
Tlf. 7355 2004
mail: jensjca@stofanet.dk

Fagligt Ældre-netværk
www.sl.dk/aeldre

Netværksansvarlig:
Hanna Hansen
Bøgegården 40
4300 Holbæk
mail: hannh@holbkom.dk

Økonomiansvarlig:
Else Marie Sørensen
Tlf. 7544 5588

Senhjerneskadede og bevægelsehandicappede
www.sl.dk/s&b

Netværksansvarlig:
Vanda Thorup
Neuro/fysisk Handicapcenter
Bygholms Allé 2, 8260 Viby J.
Tlf. 8733 8460 / mobil 5157 5512
vtr@fa.aarhus.dk

Økonomiansvarlig:
Jytte Jelstrup
Mobil: 2879 2089
jytte.jelstrup@koege.com

Hjemmesideansvarlig:
Niels Schmidt
7445 0976

Stofmisbrugsområdet
www.sl.dk/stofmisbrugsområdet

Netværksansvarlig:
Ingelis Langgaard
KABS, Bakken 3
2600 Glostrup
Tlf. 2032 7151
mail:
ingelislanguaaard@glostrup.dk

Økonomiansvarlig:
Ingrid Lund Sørensen
Tlf. 5150 2782
mail: ingsl@fa.dk

Kuratorer/familiepleje-konsulenter
www.sl.dk/kuratorer

Netværksansvarlig:
Esben Bohøj
Ungdomscentret
Sønderallé 33, 8000 Århus C
Tlf. 8940 5227 eller 2920 3648
e-mail: ebo@aarhus.dk

Døve
www.sl.dk/dove

Netværksansvarlig:
Anne Buss
Center for Døve AJ (www.cfd.dk)
Boprojekt Vision 18
Tlf. 2140 2503
mail: annebuss@tdcadsl.dk

Sindslidende
www.sl.dk/sindslidende

Netværksansvarlig:
Else Margrethe Tvilhøj
Langelinie 126
5230 Odense M
mail: emt@tvilhoj.dk

Økonomiansvarlig:
Morten Schuster
tlf. arb. 3957 5632

Aflastningsinstitutioner
www.sl.dk/aflastning

Netværksansvarlig:
Trine Julin Johnsen
Landerslevvej 67
3630 Jægerspris
Tlf. 2122 8452

Økonomiansvarlig:
Lillian Jensen
Tlf. 9721 0291

Kommunale fritidstilbud til mennesker med fysiske og psykiske funktionsnedsættelser
www.sl.dk/fritidstilbud

Netværksansvarlig:
Jette Hedensted
Tusindfryd
Gulkrog 1,
7100 Vejle
Tlf. 7644 6060
mail: jehed@vejle.dk

Marginaliserede og udstødte
www.sl.dk/marginaliserede

Netværksansvarlig:
Peder Larsen
St. Dannesbo
Bryllevej 20, 5250 Odense SV
Tlf. 6028 0575

Økonomiansvarlig:
Gitte Helle Lundgren
Tlf. 6396 0211
gilul@odense.dk

Opholdssteder
www.sl.dk/opholdssteder

Netværksansvarlig p.t.:
Niels Lønæk Pedersen
Brolæggerstræde 9
1211 København K
Tlf. 7248 6000
mail: nlp@sl.dk

Familiepleje
www.sl.dk/familieplejenetvaerk

Netværksansvarlig:
Lilli Bach Andersen
Løjenkærvej 16, 8300 Odder
Tlf. 8692 8257
mail: toesen@andersen.tdcadsl.dk

Småbørns- og familieinstitutioner
www.sl.dk/smabørnsinstitutioner
www.sl.dk/familieinstitutioner

Netværksansvarlig:
Irene Larsen
Stendyssehaven
Skovsbovej 101
5700 Svendborg
Tlf. 6217 2060

Lærere ansat på døgninstitutioner
www.sl.dk/lærer

Netværksansvarlig:
Flemming Kjærgaard
Behandlingshjemmet Sølyst
Færgevej 3
5800 Nyborg
Tlf. 6333 7090
mail: fkan@nyborg.dk
fax: 6333 6969

Meld dig ind i DIT netværk på www.sl.dk/netvaerk

Hvad ved du om udviklingshæmmede?

Test din viden – den omhyggelige læser kan finde svarene inde bladet...

- 1 Hvor mange penge bliver der i Danmark årligt brugt på forskning i forholdene for mennesker med udviklingshæmning?
 A Mere end 50 millioner kroner.
 B Mindre end 50 millioner kroner.
 C Ingen har et samlet overblik over beløbet.
- 2 Hvornår blev Statens Åndsvageforsorg udlagt til amterne?
 A 1978
 B 1980
 C 1982
- 3 En norsk undersøgelse fra 1990'erne gennemgik lægejournalerne fra omkring 50 mennesker med udviklingshæmning. Hvordan adskilte lægejournalerne sig fra mange andre lægejournaler?
 A Der stod stort set ingenting om ondt i hovedet, træthed og ondt i maven.
 B Der var usædvanligt mange tilfælde af ondt i maven.
 C Der var usædvanligt mange tilfælde af træthed.
- 4 I artiklen 'En langsom bevægelse' beskriver cand.pæd.pæd. Frank Bylov, hvordan han deler sin forskningsperiode op i tre generationsbevægelser. Hvad kendetegner anden generationsbevægelse?
 A Udviklingshæmmede, som også har udviklingshæmmede forældre, slår sig sammen og kæmper for bedre forhold.
 B Mens aktiviteter, som for eksempel idrætsstævner, i første generationsbevægelse arrangeres for de udviklingshæmmede, tilrettelægges aktiviteterne i anden

generationsbevægelse sammen med de udviklingshæmmede.

- C Der bliver arrangeret særlige aktiviteter for ældre udviklingshæmmede.

- 5 Hvornår blev det første landsidrætsstævne for udviklingshæmmede afholdt?

- A 1962
 B 1977
 C 1983

Send dine svar til quiz@sl.dk
Vi sætter to biografbilletter eller to flasker vin på højkant og trækker lod mellem de rigtige besvarelser.
Deadline: Tirsdag den 18. maj 2010 klokken 12.00

